

LIVIU GROZA

GHEORGHE BONA
- VIAȚA ȘI ACTIVITATEA -

NAGARD
editura

Lugoj 2014

Liviu Groza
Gheorghe Bona

•

Editura Nagard Lugoj
Str. Timișoarei nr. 127
305500 - Lugoj - România
Tel./Fax: 0256 350560
E-mail: office.lg@fedprint.ro
www.nagard.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LIVIU GROZA

Gheorghe Bona/ LIVIU GROZA

- Lugoj: Nagard, 2014

100 p.; 14,5/20 cm

I.S.B.N.: 978-606-592-160-3

Paginare: Lucia Dejan

Copertă: Sorin Cârstoiu

© Copyright 2014, Editura Nagard, Lugoj

Tipărit la S.C. FEDPRINT S.A. București
Sucursala Lugoj, tel./fax: 0256 350 560
www.fedprint.ro

Liviu Groza

GHEORGHE BONA

- *Viața și activitatea* -

NAGARD
editura
Lugoj, 2014

Argument

A intrat în obișnuința lui Liviu Groza să ne ofere o nouă carte.

Este vorba de viața și activitatea caransebeșanului Gheorghe Bona, cunoscut de contemporanii lui sub numele de Ghiță Bona.

Așa cum ține să precizeze autorul, s-a folosit de informațiile ce i le-a dat Sidonia (Sidonica) Motolan, fiica lui Ghiță Bona.

Am avut plăcerea să ascult interviul pe care Liviu Groza l-a relizat cu Sidonica Motolan. Este o plăcere să-l asculți deoarece Sidonica a răspuns la întrebările puse cu multă căldură, ea întorcându-se cu ani în urmă la cele trăite.

M-a impresionat cu cât patos a vorbit despre participarea tatălui ei în calitate de delegat cu drept de vot la adunarea de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918.

Era mândră că tatăl ei a fost persoana care a dus drapelul Reuniunii de Cântări și Muzică din Caransebeș la Alba Iulia.

Capitolele cărții, scrise cu multă acribie, te duc cu mulți ani în urmă în orașelul de pe Timiș și Sebeș, orașel în care spiritualitatea creștin ortodoxă și

cultura și-a găsit un loc binemeritat.

Citind manuscrisul lui Liviu Groza, spun cu toată convingerea că mă mândresc pe deplin cu faptul că îmi desfășor activitatea în orașul în care s-a scris și se scrie istorie. Mai mult, în acest oraș, ca în mai toate localitățile, s-a ținut trează conștiința de neam, s-a păstrat nealterată limba moștenită de la străbuni.

Când Liviu Groza mi-a propus să îi prefătez cartea, inițial am ezitat, dar citind manuscrisul și ascultând interviul am fost mândru de propunerea ce mi s-a făcut.

Toate acestea mă îndreptătesc să mă să adresez iubitorilor de istorie și de cultură românească, recomandându-le să fie posesorii cărții pe care Liviu Groza ne-o oferă cu generozitatea ce îl caracterizează.

Prof. dr. Adrian Ardeț

DIN PARTEA AUTORULUI

Cartea de față am scris-o în urma discuțiilor purtate și a documentelor primite de la doamna Sidonia Motolan, născută Bona, fiica lui Ghiță Bona.¹

La toate acestea se adaugă și discuția purtată cu regretatul meu prieten, Aurel Jigoria, descendent dintr-o veche familie caransebeșană. Domnia sa mi-a pus la dispoziție prețioase informații referitoare la viața spirituală a caransebeșenilor, la păstrarea cu sfințenie a tradițiilor moștenite din generație în generație.²

Bogat în informații, un adevărat izvor de „apă vie” bogat în informații a fost și FOAIA DIECEZANĂ, organul de presă al Eparhiei Caransebeșului.

M-am folosit foarte mult de însemnările crâșnicului Toma Nimu care a lăsat posterității un caiet de însemnări de o valoare inestimabilă.³

Și pe această cale adresez călduroase mulțumiri domnului ing. Marius Sârbu care, cu amabilitatea ce îl caracterizează, m-a ajutat nespus de mult în lucru pe calculator.⁴

Am scris prezenta carte deoarece Ghiță Bona a fost un model de conduită morală, un luptător activ pentru păstrarea ființei naționale într-o perioadă istorică nespus de vitregă.

Prin poziția sa Ghiță Bona a fost liantul care a cimentat toate păturile sociale din oraș pentru realizarea României Mari.

Am convingerea că am făcut un act de dreptate pentru omul care, pe nedrept, a fost dat uitării.

NOTE

1. - Anexa nr. 1;

2. - Anexa nr. 2;

3. - Anexa nr.3. Mai pe larg la Liviu Groza, *Biserica strămoșească în Banatul grăniceresc*, Lugoj, 2008, p. 97 - 114

4. - Anexa nr.4

Anexa 1. Interviu cu Sidonia Motolan-Bona

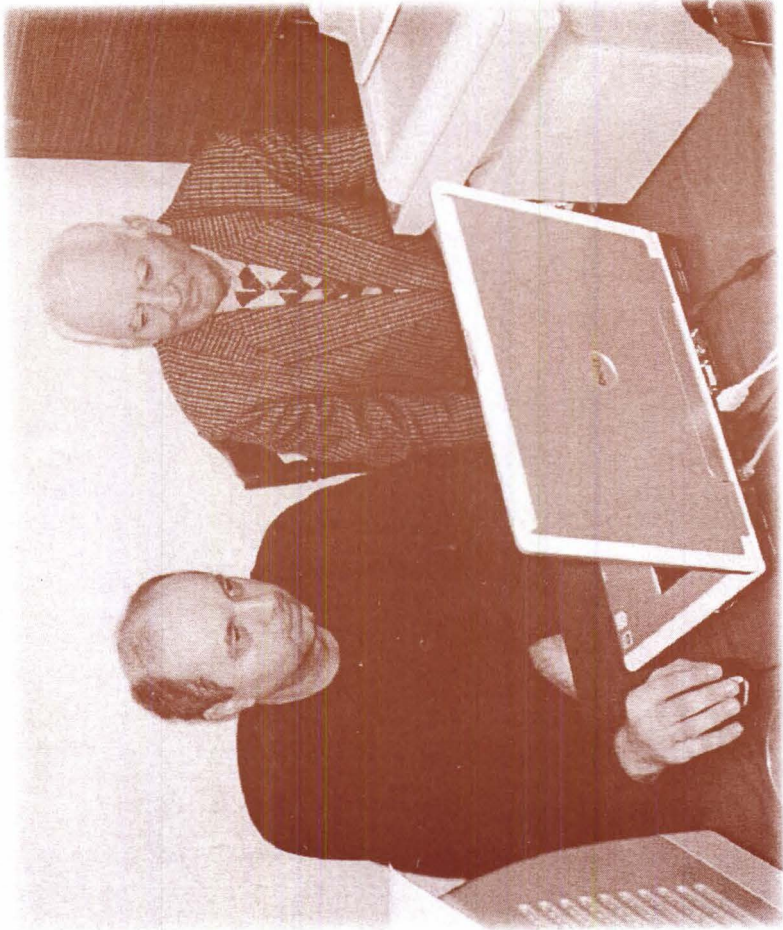

Anexa 2. Interviu cu Aurel Jigonia

А дотере амийн де тене де
ам локрай ех тидант
Ужнд ам ерост ех ла
Гистрика Карансеша,
зачи Кризвик ех
Томна Нима ми
къ социт мт Италит
картун вреднигидене 2х
тневех Турин Гинетичи
арешчи ми Гинетичи
Епитройи Гине мах
Касх Службек Серидиша но-
аестро Гисерикт цин АН 88
1863 ла лича личи ноемврие
да 1 ми ам скрис ех синевр
къ мѣнча мт ла карт мѣ
мѣтим личи 2х тневех де
моаше
амини

Anexa 3

O pagină din carnetul crâșnicului Toma Nimu

Anexa 4. La lucru cu ing. Marius Sârbu

FAMILIA LUI GHEORGHE BONA¹

Gheorghe Bona, cunoscut în oraș în perioada respectivă sub numele de Ghiță Bona, s-a născut la 18 decembrie 1878 în Caransebeș. Părinții, Gheorghe și Ana au fost agricultori și aveau o casă situată pe strada Ardealului la numărul 45.

Copilăria și adolescența le-a trăit în liniștea orașului ce încă mai avea influența fostului regiment de graniță. Cu alte cuvinte Ghiță Bona a crescut în spiritualitatea grănicerească. A urmat clasele primare și gimnaziale la Caransebeș.

Încă de pe băncile școlii i-a fost remarcată vocea deoarece lui Ghiță i-a plăcut cântecul și jocul.

Tocmai aceste calități, la care se mai adaugă hărnicia, bunătatea sufletească, credința și încă multe altele, i-au determinat pe cei de o seamă cu el să îi accepte prietenia.

S-a căsătorit cu Nina Belteanu, o caransebeșancă deosebit de frumoasă și cu o stare materială bună.

La căsătorie tânăra familie a primit din partea părinților Ninei o casă prevăzută cu un birt situată pe strada Ardealului la numărul 9.²

Tânăra familie s-a destrămat deoarece în anul 1914 Nina se stinge din viață în urma unei boli ce bântuia în

zonă, respectiv tifosul.

Pe patul de suferință, simțind că sfârșitul îi este aproape, l-a rugat pe Ghiță ca, după moartea ei, să se căsătorească cu prietena ei, Cornelia Novac.

După scurgerea timpului prevăzut de rânduiala creștină, Ghiță Bona a împlinit dorința soției și s-a căsătorit cu Cornelia Novac.³

Noua căsnicie s-a întemeiat pe principii creștinești și pe obiceiurile locului.

Au avut opt copii, șase din aceștia au trecut la cele veșnice încă din fragedă copilărie, rămânând doar două fete, Marioara și Sidonia - cunoscută cu prenumele de Sidonica.⁴

Cu îmbolnăvirea Marioarei casa familiei Bona se tulbură. Ghiță Bona s-a confesat starețului mănăstirii Călugăra (Oravița) care i-a trimis o carte poștală ilustrată pe care a scris cuvinte de îmbărbătare: **„Împărtășesc suferința dumneavoastră și mă rog lui Dumnezeu pentru însănătoșirea Mărioarei. Omul este supus la multe încercări pe care trebuie să le învingă prin rugăciune și fapte bune. Sunt convins că și dumneavoastră nutriți aceleași sentimente ca și mine pentru Mărioara. Dumnezeu va avea grijă de ea și va rândui așa cum va voi”.**⁵

Boala însă a evoluat rapid, astfel că la 6 mai 1938 se stinge din viață la vârsta de 14 ani.⁶

Resemnat după această nedorită situație, Ghiță Bona se contopește în totalitate cu viața bisericească și

cu activitatea culturală care avea loc în orașul său natal.

Așa se face că în cei 62 de ani de viață și-a desfășurat activitatea în două perioade, comportându-se total diferit.

Prima perioadă se termină la 1 Decembrie 1918, iar cea de a doua perioadă se încheie odată cu trecere sa la cele veșnice.

În prima perioadă Ghiță Bona a activat ca un răzvrătit împotriva legilor regimului dualist având ca armă principală cuvântul și participarea la toate manifestările care aveau un caracter creștin-ortodox și național.

Tot în această perioadă el a ținut cu sfințenie la obiceiurile care aveau menirea să păstreze nealterată credința și limba românească.

În Caransebeș se crease o unitate de vederi între toate păturile sociale ale românilor. Că lucrurile stau așa ne-o confirmă impresarul trupei de actori din București din care făceau parte Antonescu, Brezeanu și alții care, în Caransebeș, în anul 1914, au dat trei spectacole. În lucrarea sa, impresarul Paukerow avea să scrie următoarele: **„O înghesuială de nedescris a dominat la toate trei reprezentațiile trupei Antonescu. Clasa cultă și clasa țărănească erau reprezentate în același număr la Caransebeș... După fiecare sfârșit de reprezentație la Caransebeș, am avut un spectacol frumos de înfrățire a artiștilor cu țăranii. Domnea o bucurie la masa comună. Se ciocneau paharele, declamau artiștii, declamau țăranii - cântau doi-**

ne învățătorii – cu toții contribuind la învățarea acestor neuitate petreceri românești”.⁷

Pentru activitatea sa românească Ghiță Bona a fost pedepsit cu închisoare și cu amendă, dar nu s-a dat bătut. A fost mereu asemenea plopului care se pleacă în bătaia vântului, dar își revine fiind tot atât de falnic ca la început.

În cea de a doua perioadă, Ghiță Bona a fost mai liniștit, activând cu mari realizări în cadrul Bisericii și a societăților culturale, cu precădere la Societatea Română de Cântări și Muzică.

Fiica lui, Sidonia îmi spunea cu mândrie și mulțumire că **„pentru tatăl meu corul și biserica erau cea de a doua casă”**.

Ținând seama de toate aceste aspecte legate de personalitatea lui Ghiță Bona m-am hotărât să scriu această carte.

Activitatea sa nu am romanțat-o ci am descris-o așa cum mi-a fost povestită, așa cum am găsit-o în documente și în ziarele vremii.

Am anexat la fiecare capitol un număr mare de fotografii pentru a nu fi uitate persoanele, clădirile și străzile cu parfumul acelei perioade care fac parte din patrimoniul urbei caransebeșene.

Fără teamă de a greși, afirm cu toată convingerea că Ghiță Bona a fost un model de urmat, el fiind consecvent cauzei pentru care a luptat. El a fost, alături de mulți alții, liantul care a unit toate păturile sociale

din Caransebeș în vederea păstrării ființei naționale și pentru apărarea purității limbii române.

NOTE

1. - Toate informațiile referitoare la familia Bona mi le-a pus la dispoziție Sidonia Motolan, fiica lui Ghiță Bona;

2. - Anexa 1;

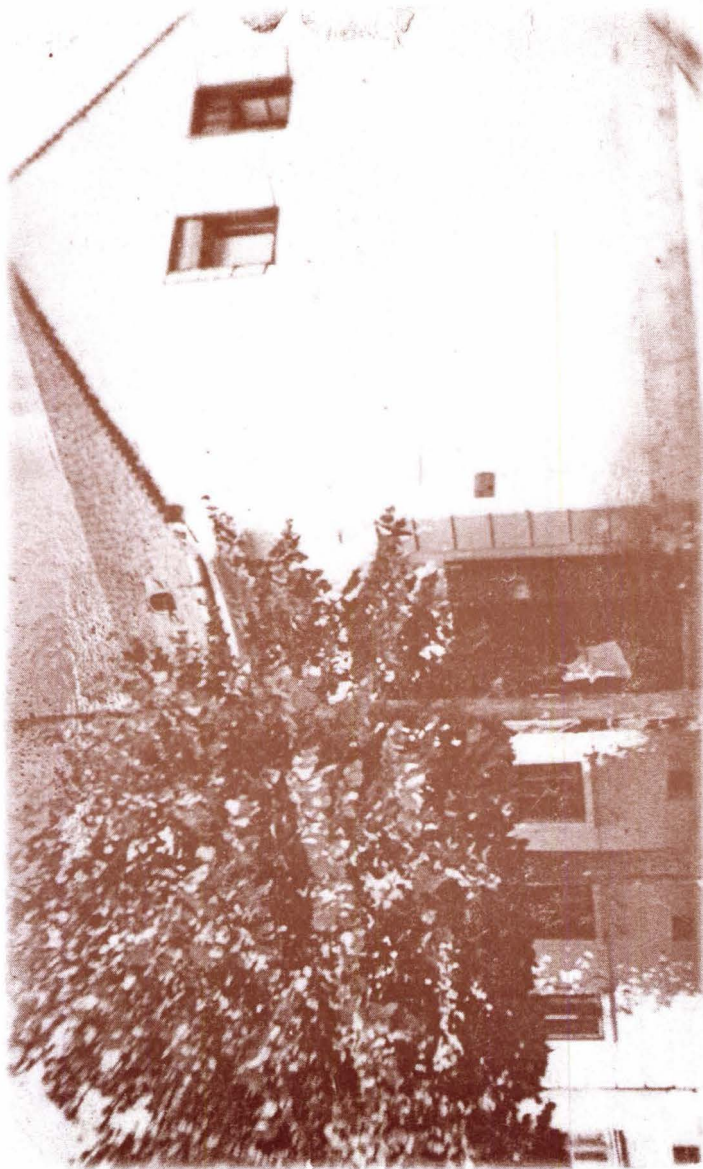
3. - Anexa 2;

4. - Anexa 3;

5. - Scrisoarea este în posesia doamnei Maria Suru, fiica Sidoniei Motolan;

6. - Anexele 4 și 5;

7. - Leonard Paukerow, *Când joci teatrul românesc în țara ungurească*, Budapesta, 1914, p. 129-130.

Anexa 1. Casa lui Ghiță Bona din strada Ardealului

Anexa 2. Ghiță Bona cu soția

Anexa 3. Familia Bona

ROUMANIE ROMÂNIA ROMANIA
CERTIFICAT DE DECES
 CERTIFICAT DE DÉCÈS / DEATH CERTIFICATE

Seria DS Nr. 394925
 Série/Series No./No.

DATE PRIVIND DECEDATUL

Dates concerning the deceased /
 Dates concerning the deceased

Cod Numeric Personal

Code personal/Personal number S A A L L Z Z N N N N C

Numele de familie Nom/Surname		BONA			
Prenumele Christian first name		MARIA-CORNELIA			
Sexul Sex	FEMEIE	Data nasterii Date of birth	1929	Luna / Month	AUGUST
Locul nasterii Place of birth		CARANSEBES		CARAS-SEVERIN	
Domiciliul Address		CARANSEBES		CARAS-SEVERIN	
Data decesului Date of death		6 MAI 1938			
Act de deces nr. Death certificate no.		67			
Inregistrat la Registered at		CARANSEBES		CARAS-SEVERIN	
Membru Member		LUCACI-MARIA			

DATE PRIVIND PĂRINȚII / Dates concerning the parents / Data concerning the parents

TATA Father	Numele de familie Nom/Surname	BONA			
	Prenumele Christian first name	GHEORGHE			
MAMA Mother	Numele de familie Nom/Surname	BONA			
	Prenumele Christian first name	CORNELIA			

Act de deces nr. 67 din 6 MAI 1938
 Certificat de deces nr. 67 din 6 MAI 1938
 Inregistrat la CARANSEBES CARAS-SEVERIN
 Registrat at CARANSEBES CARAS-SEVERIN

Membru LUCACI-MARIA
 Member

ORITEN DE STARE CIVILA

Semnatura
 Signature

Lucaci Maria

Eliberat de PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CARANSEBES

Data
 Date 20.10.2021

Anexa 5. Certificatul de deces

GHIȚĂ BONA ȘI BISERICA

Cum Ghiță Bona s-a născut și a crescut într-o familie de buni creștini ortodocși, era firesc ca și el să fie un om al Bisericii neamului său.

Încă din fragedă tinerețe Ghiță Bona își însoțea tatăl, în fiecare duminică sau sărbătoare religioasă, la Sfânta Liturghie. L-au atras melodiile interpretate de corul bisericii și, nu de puține ori, murmură melodiile.

Pe măsură ce timpul trecea, Ghiță Bona conștientiza că toți ai familiei lui s-au născut creștini. Acest fapt l-a determinat să se contopească sufletește cu Biserica. Tai-nele creștinătății le-a însușit și le-a păstrat cu sfințenie.

Așa cum am arătat mai sus îi plăcea să asculte corul cu răspunsurile la Sf. Liturghie. Acest fapt îl determină să solicite să fie primit în rândurile coriștilor, solicitare aprobată cu multă plăcere datorită vocii sale de tenor. Și-a însușit repede melodiile, astfel că în timp scurt a devenit un stâlp de nădejde al corului bisericesc din Caransebeș.¹

Era o desfătare creștinească atunci când corul colinda la casele creștinilor, lui Ghiță Bona revenindu-i misiunea să ureze gazdelor un Crăciun fericit și un nou an în care să se împlinească toate năzuințele.

Afirm cu toată convingerea că era o mândrie și o onoare să fii membru al corului bisericesc din Caransebeș. Spun aceasta deoarece Ghiță Bona ne-a lăsat moștenire lista cu membrii corului, listă scrisă pe ultima pagină a statutului Societății Române de Cântări și Muzică din Caransebeș.

Din pură curiozitate am comparat lista corului Societății cu a corului bisericesc și am constatat că cele două coruri era unul singur. Din cor făceau parte persoane cu preocupări diferite, intelectuali, funcționari, meseriași și pauri (țărani).

Cum la înscăunarea episcopului Miron Cristea (1910), la Sf. Liturghie răspunsurile au fost date de corul Vidu din Lugoj, Ghiță Bona a ținut să fie prezent la acest moment. Mărturie, în acest sens, este fotografia care immortalizează ieșirea din biserică a noului ierarh. Printre cei prezenți, mult aproape de episcop era Ghiță Bona.²

Îmbinarea armonioasă între credință și activitatea lui de zi cu zi, a fost apreciată, astfel că a fost ales cu unanimitate de voturi în Consiliul Eparhial. Conștient de încrederea ce i s-a dat, Ghiță Bona a muncit cu devotament și credință fermă.

Un exemplu grăitor în acest sens îl constituie donația ce a făcut-o parohiei din Goleț. Este vorba de trei icoane de mari dimensiuni ce reprezintă pe Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Nicolae și icoana Maicii Domnului, aceasta fiind pictată de prietenul său pictorul caransebeșan Petru Lazăr. De reținut că aceste icoane au fost cumpă-

rate de Ghiță Bona și donate bisericii din Golet.³

Sub conducerea dirijorului profesor Constantin Vladu, în zilele de 22 la 25 aprilie 1933, corul Catedral a făcut vizite misionare în mai multe parohii din Eparhia Caransebeșului.

Despre corul Catedral și vizitele misionare, Foaia diecezană a scris printre altele: *„Cruciadele misionare întreprinse în singurătatea satelor, înconjurată și de fețe preoțești din centru, învelind prestigiul corului într-un nimb de cucernicie, au făcut să alege sub cutele steagului său și seniori al căror zel poate fi pilduitor. Din aceste descinderi, afară de profitul religios moral desprins din predici și cântare religioasă, ascultătorii au putut lua ideea înființării de coruri, orchestre și fanfare care s-au înmulțit atât de mult în ultimul timp”*⁴

În urma excursiei misionare fotograficul Andrei Engel din Timișoara a realizat un album pe care l-a intitulat „Corul Catedral din Caransebeș în propagandă religioasă la 22 - 23 - 24 - 25 aprilie 1933”.

Albumul mi-a fost pus la dispoziție pentru studiu, de către regretata fiică a lui Ghiță Bona, doamna Sidonia Motolan. Din albumul respectiv am selectat fotografiile de la Piatra Scrisă⁵, Orșova⁶ și Ada Kaleh⁷.

Ca fiecare bun creștin și Ghiță Bona se confesa starețului mănăstirii Călugăra de lângă Oravița.⁸ Cu alte cuvinte, părintele stareț Vartolomeiu Durăin a fost duhovnicul său.

Când starea de sănătate nu i-a mai permis să urce treptele la cor, Ghiță Bona a avut scaunul său în biseri-

ca Sf. Gheorghe, în partea dreaptă, înaintea epitropilor.

Cu fiecare zi ce trecea, starea sănătății sale se agrava. Boala care a pus stăpânire pe el, l-a ținut la pat. Nici în aceste condiții, Ghiță Bona nu a întrerupt legătura cu biserica. Spun aceasta deoarece în fiecare duminică, după terminarea liturghiei, veneau la el prietenii din copilărie: Ota Pârvu, pr. Toșa Șandru și Constantin Stângu și îi povesteau predica ținută și alte noutăți bisericești.

La trecerea în eternitate membrii corului bisericesc au ținut să îi aducă un ultim omagiu. Cântul lor era mai duios la gândul că se despart de cel care a fost Ghiță Bona.

NOTE

1. - Anexa 1

2. - Anexa 2

3. - Informație primită de la Sidonia Motolan născută Bona

4. - FD, Anul XLVIII, Nr. 45/1933. Mai pe larg la Dumitru Jompan, Corul Catedralei „Sf. Gheorghe” din Caransebeș, Caransebeș, 2998

5. - Anexa 3

6. - Anexa 4

7. - Anexa 5

8. - Anexa 6

Corul bisericesc.

Prezedeinte.

Andrei Giudui

Dirigenta.

Actiua Aliontie

Sopran.

904
48

Alt.

Trina Savescu

Lida Aliontie

Cati Todorovici

Elena Doricescu

Iosia Doua

Mariti Doua

Ortita Doua

Anica Galist

Aurelia Frant

Elena Costache

Cornelia Sararu

Mariti Bichvan

Tinca

Mariti Doricescu

Natalia Frant

Anna Dolaniti

Lenor. I. II.

Rabagia

Harmat

Berrescu

Sporia

Baba

Brăgălina

George Bonac

Avărescu

Finis

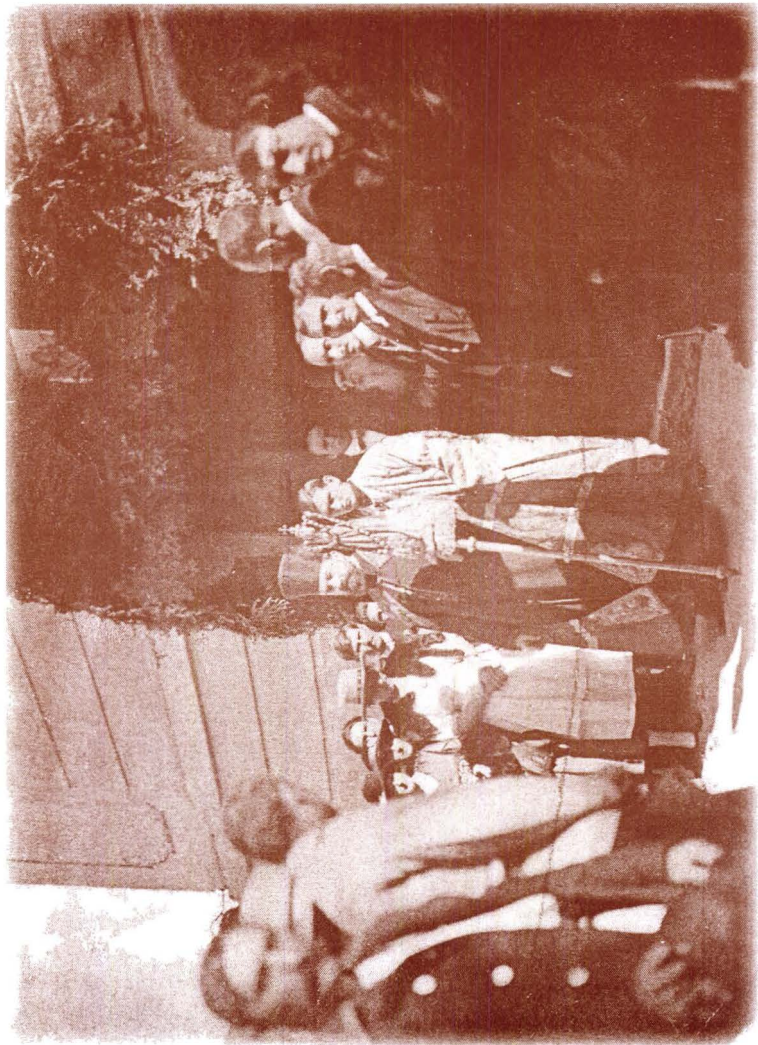
Domni:

Bas. Popp. Coloforari. Maderud. Pcean.

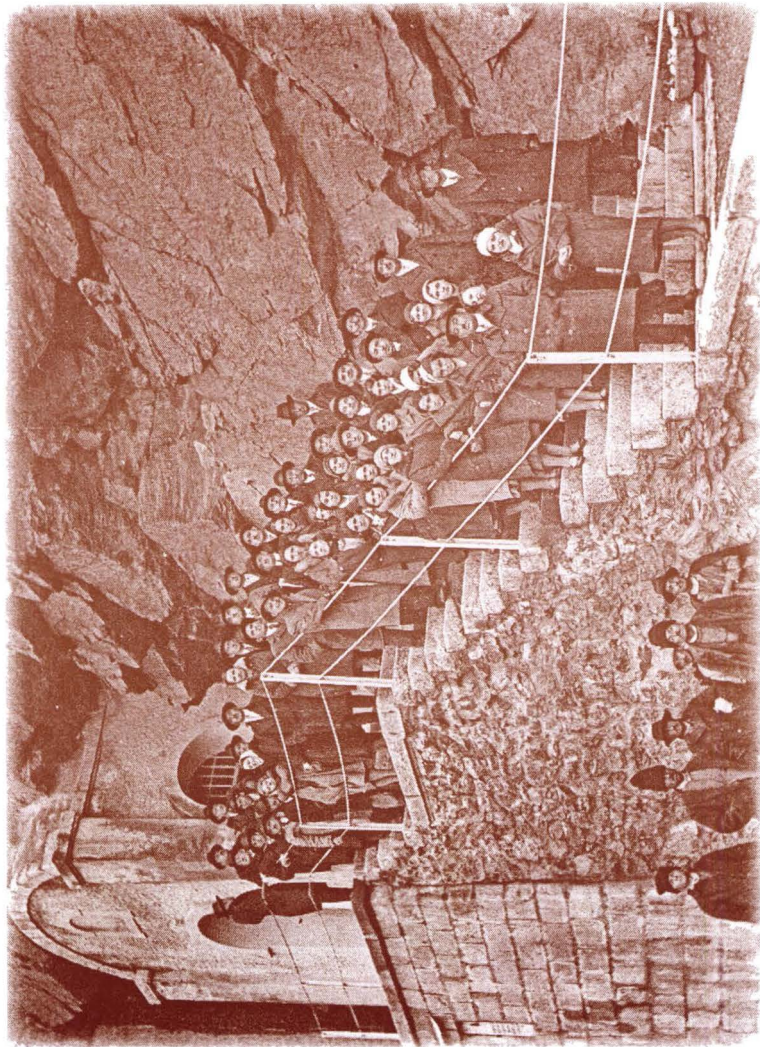
Pariton. Anca. Dorlovan. Bocanaru.

Finis

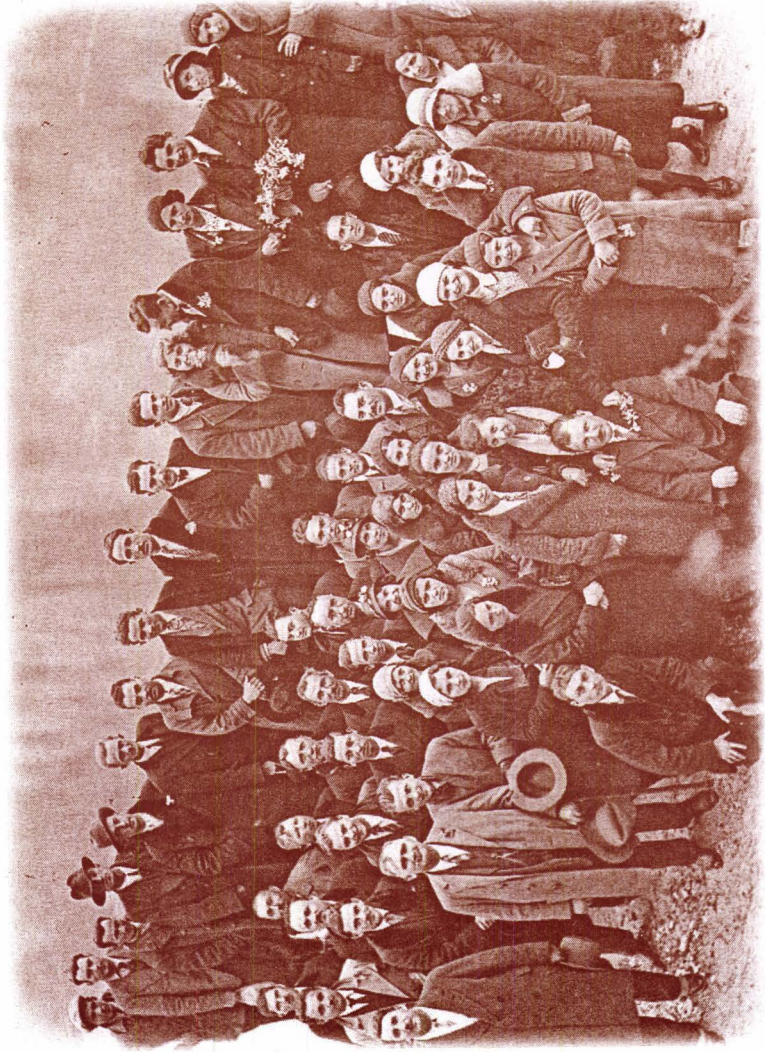
Anexa 1. Tabel cu Corul Catedral din Caransebeș

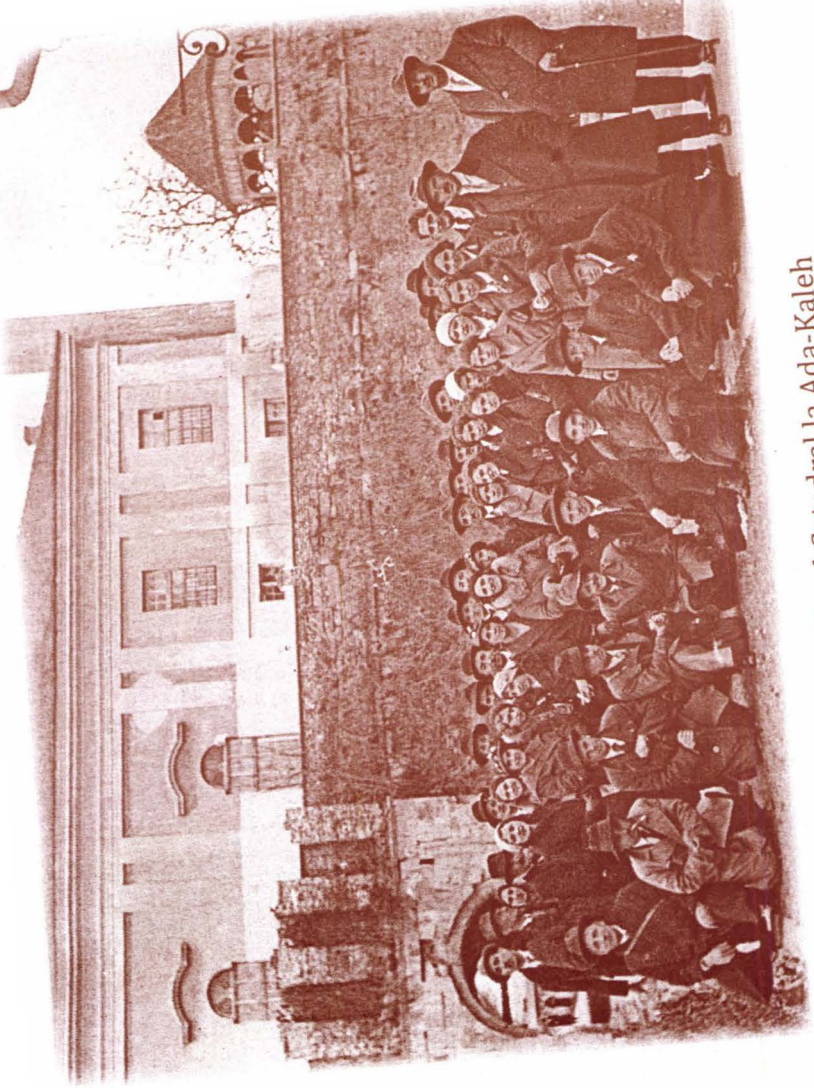
Anexa 2. Înscăunarea Episcopului Miron Cristea

Anexa 3. Corul Catedral la Piatra Scrisă

Anexa 4. Corul Catedral la Orșova

Anexa 5. Corul Catedral la Ada-Kaleh

Anexa 6. Biserica de la mănăstirea Călugăra din
Ciclova- Montană Oravița Jud. Caraș

DORUL ÎNSTRĂINATULUI

Semnarea pactului dualist, la 17 februarie 1867, a însemnat formarea unui imperiu cu două guverne, la Viena și Budapesta.

Guvernul de la Budapesta a dus o politică acerbă de pentru maghiarizare a populației de altă naționalitate.

Pentru împlinirea acestui deziderat au fost emise două legi: a naționalităților (1868) și a învățământului (1907), ultima fiind cunoscută și sub numele de „Legea lui Appony”.

Cele două legi prevedeau, printre altele, maghiarizarea numelor, desființarea școlilor confesionale, scoaterea din muzee și școli a mărturiilor istorice ce aparțineau istoriei românilor, interzicerea cântecelor care aveau un caracter național potrivit guvernului de la Budapesta.

Primarul caransebeșan Constantin Burdea (cu numele maghiarizat de Szilard), un susținător al guvernului de la Budapesta, a luat măsuri drastice împotriva manifestărilor antidualiste ale caransebeșenilor.

În anul 1906 au fost pedepsiți de căpitania orașului Dr. Petru Barbu, Andrei Ghidiu Dr. Mihai Brădiceanu și alții pentru arborarea steagurilor albe (a se înțelege trei culori: roșu, galben și albastru) cu ocazia alegerii de deputat dietal.¹

Tot în acest an s-a ținut la Caransebeș o impresionantă adunare de protest pentru neaplicarea Legii lui Aponny în Institutul Teologic și Pedagogic din Caransebeș. Din curtea Institutelor amintite mulțimea s-a deplasat la reședința episcopală unde a primit binecuvântarea episcopului Nicolae Popea, fapt ce demonstra atașamentul acestuia față de cerințele manifestanților.²

Elevii celor două institute și de la Gimnaziul de Stat au aderat la mișcarea antidualistă și la ideea de a se realiza unitatea națională. Astfel, un grup de elevi de la Gimnaziul de Stat au redactat un ziar ce purta titlul „VISURI”. Pe frontispiciul ziarului a fost desenat Muntele Mic din spatele căruia răsărea soarele. Lângă astru a fost scris BUCUREȘTI.

Ziarul nu a fost tipărit ci a fost scris pe coli de hârtie de către redactorii ziarului care se întâlneau în Teiuș la poalele dealului Corcana.

Ziarul nu a avut o viață prea lungă deoarece odată cu începerea primului război mondial majoritatea membrilor colegiului de redacție a ziarului au plecat pe front.³

Nu exista prilej în care caransebeșenii să nu își manifeste, în fel și chip, împotrivirea față de guvernul de la Budapesta. Datorită acestui fapt în oraș a fost instituită o cenzură ce supraveghea toate activitățile culturale iar cei în drept luau imediat măsuri de prevenire și pedepsire a organizatorilor.

Așa de pildă, la restaurantul „Pomul Verde”⁴ din Ca-

ransebeș, în seara zilei de 25 noiembrie a anului 1906 Ghiță Bona, Petru Hertila, Dumitru Dona, Dimitrie Baba și Ioachim Alionte au început să fredoneze cântecul „Dorul înstrăinatului” compus de Ion Vidu, cântec interzis de autorități. Atmosfera s-a încins mai mult în restaurant atunci când Ioachim Alionte⁵ s-a urcat pe masă și a început să dirijeze pe toți cei prezenți.

Manifestarea de la Pomul Verde nu putea rămâne nesancționată. Autoritățile locale și-au făcut „datoria” cu prisosință intentând celor „vinovați” un proces care s-a judecat în final la Curtea de Apel din Timișoara⁶ care i-a amendat cu 20 de coroane.⁷

Acțiuni de împotrivire față de legile emise de guvernul de la Budapesta au mai avut loc, la ele fiind prezent întotdeauna Ghiță Bona. Despre acestea însă voi scrie în următoarele capitole.

NOTE

1. - Liviu Groza, *Caransebeșul și Marea Unire*, Lugoj, 2003, p. 13 – 14.

2. - Informație primită în anul 1960 de la dr. Dimitrie Cioloca, el făcând parte din comitetul de organizare.

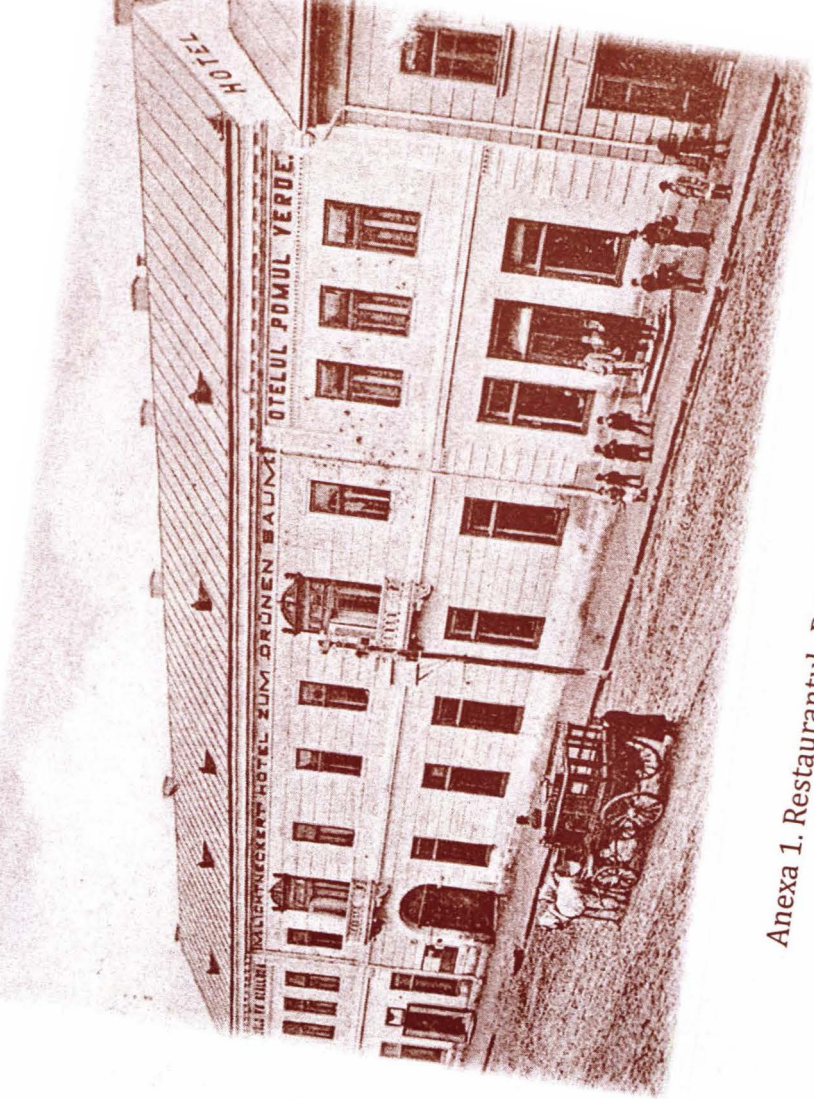
3. - Datele mi-au fost puse la dispoziție de dr. Isac Rădulescu ce a făcut parte din colegiul de redacție. Mai pe larg la Liviu Groza, *Miniaturi istorice caransebeșene*, Lugoj, 2008, p. 32 – 35.

4. - Anexa 1.

5. - Anexa 2.

6. - Anexa 3.

7. - Informațiile mi-au fost date de doamna Sidonia Motolan măscută Bona, care mi-a oferit și Hotărârea Curții de Apel din Timișoara (Anexa 4).

Anexa 1. Restaurantul „Pomul Verde” din Caransebeș

Anexa 2. Ioachim Alionte dirijor de cor

ÎN NUMELE MAIESTĂȚII SALE REGELUI

Curtea de Apel din Timișoara la dezbaterea publică ținută la 25 septembrie 1907, la care au participat dr. Iosif Laszy, președintele Curții, Eugen Domok, Iosif Stein, dr. Samuel Kuttel și Albert Ujfalussy, judecători, în reprezentarea Acuzării, dr. Pompil Ciobanu a reprezentat apărarea, iar procesul verbal a fost redactat de Iuliu Karassay notarul completului, după ascultarea acuzării și apărării, luând în cercetare, în felul următor a

JUDECAT

Partea neapelată privitor la încetarea procedurii penale a sentinței primei instanțe referitoare la acuzația lui Nicolae Boceanu, Aurel Ferdinand, Nicolae Dona și Nicolae Sporea nu o atinge celelalte părți ale aceleia care le casează în baza al. 2 al art. 432 procedură penală din motivul cuprins în punctul 1 a din art. 385: declară de vinovați pe acuzații Achim Alionte, Petru Hertila, Dimitrie Dona, Gheorghe Bona și Dimitrie Baba în delictul de agitație prevăzut de al. 2 al art. 172 cod penal, pe care l-a comis prin aceea că în adunarea ținută la Pomul Verde, restaurant în Caransebeș, la 25 noiembrie 1906, prin cântarea melodiei **"DORUL ÎNSTRĂINATULUI"** a compozitorului I. Vidu, au instigat pe cetățenii de naționalitate română la ură contra ungarilor și din această cauză îi condamnă pe acum numiții în baza al.2 art. 172 cod penal, pe fiecare în parte la 14 (patrusprezece) zile de închisoare corecțională de stat, apoi în scopul arătat în art. 3 al legii XXVII din 1892, plătitibil în 15 zile sub sarcina execuției silite în baza art. 53 cod penal, la amendă de 20 - 20 (douăzeci-douăzeci) coroane, înlocuibil în caz de neîncasare cu 2 - 2 (două-două) zile închisoare corecțională de stat, obligă pe mai departe pe acuzați să plătească fiscoului 33 de coroane și 25 filler, cheltuieli de judecată penală deja cauzate și care se vor mai cauza, primele în mod solitar, iar secundele fiecare în parte în modul arătat conform art. 480 și 481 procedură penală, în art. 9 al legii 43 din 1890, dar aceste cheltuieli sunt declarate deocamdată neîncasabile față de acuzatul Achim Alionte în urma lipsei de avere dovedită a acestuia.

MOTIVARE

Starea de fapt stabilită conform probelor procedurale din motivarea, sentinței primei instanțe, că acuzații Achim Alionte, Petru Hertila, Dimitrie Dona, Gheorghe Bona și

Anexa 3

Dimitrie Baba au cântat cu mare însuflețire compoziția lui Ion Vidu "DORUL ÎNSTRĂINATULUI". În ungurește "Az idegenbe szakadtak vagy" aflătoare la scripte protocol Nr. 26 în original, iar la protocol 32 în traducere autentică, cu ocazia banchetului aranjat în onoarea protopopului Andrei Ghidiu, în fața unui public adunat în număr mai mare în marea manifestare de plăcere a publicului de limbă română. Curtea de Apel o constată de dovedită, în baza recunoașterii parțiale a acuzațiilor și apoi a depozitiilor întărite cu jurământ a martorilor Ioan Buru junior, Ludovic Dombora și Ludovic Schroff.

Considerând că acest cântec cântat de acuzați în loc public la o reuniune de limbă română, conține dragostea și expresiunea înflăcărată a dorului nemărginit față de patria română și eroii ei, deci față de o țară străină locuită de neam înrudit și considerând că fredonatul osteritativ în mijlocul publicului român, care și-a exprimat marea plăcere și entuziasmul, în legătură cu faptul că acest cântec exprimă cultivarea și ținerea trează față de "PATRIA ROMÂNĂ" ca și sentimentul coeziunii rasei române din Ungaria cu cea din România, numai cu acea intenție călăuzită de pomirea dușmănoasă putea să existe, să ațâțe și să cultive în sânul publicului român față de Ungaria, de poporul maghiar și față de tot ceea ce este maghiar antipatrie și patrie srearpă, cu atât mai vărtos că în rândul 3, 4 și 5 a cântecului sunt cuprinse expresiile "**Dă -mi mie azi și în țări străine, ca să mă întorc din nou acasă pe pământ * român, ca să văd patria mea adorată**", evident exprimându-se sentimentul de dorință arzătoare a apartenenței la România și în conexiune cu aceasta înstrăinarea de patria și rasa maghiară și cu privire la faptul că acest cântec din speță în urma tendinței dușmănoasă maghiarilor, e apt la conturbarea păcii interne și din somația șefului poliției din Caransebeș adresată către președenția corului român (protocol 31) se constată că în realitate înrăurește atâțător asupra dispozițiilor sufletești.

Cu privire la toate acestea și având în vedere și împrejurările naționale locale, fără îndoială că prin cântecul "**DORUL ÎNSTRĂINATULUI**" în împrejurările și situația mai sus arătată de către acuzați care au agitat contra poporului maghiar, ca urmare a constatării vinovăției lor în delictul prevăzut de art. 172 cod penal, este motivată.

La stabilirea pedepsei s-a avut în considerare antecedentele lipsite de pedeapsă a acuzațiilor și recunoașterea parțială a lor, ca circumstanțe atenuante.

Celelalte dispoziții din sentință sunt motivate prin dispozițiile legale invocate acolo.

Timișoara, la 23 septembrie 1907

Dr. Lassy m.p.

Steiner m.p.
raportor

Anexa 3a

DORUL ÎNSTRĂINATULUI

Dulce soare-al țării mele, ce în leagăn mi-ai zâmbit
Și de multe visuri grele viața jună ai păzit,
Dă-mi și azi prin țări străine, raze dulci să mai trăiesc
Să mă-ntorc iarăși la tine, pe pământul strămoșesc.
Să-mi văd țara iubită și casa părintească,
Livada înflorită, câmpia strămoșească.
Să-mi văd floricelele și mamă și surori,
Izvoarele și vâlcelele și munți cu bravi feciori,
Ce merg voloșie să lupte ca eroi,
Iubita lor moșie s-o scape de nevoi.
Și-atunci să strig: Trăiască frații mei
Și țara strămoșească și toți vitejii ei.

COSAȘII

Ghiță Bona a fost o fire spontană, mereu pus pe glume care mai întotdeauna erau acide când erau adresate guvernului de la Budapesta și a celui local.

Așa se face că într-o joi, zi de târg în Caransebeș, s-a dus la crucea din piața mare¹. Aici se adunau, de regulă, ilovenii² care se angajau cu ziua la cosit, tăiat și spart lemne și alte activități, fie ele și gospodărești.

A privit zâmbind un grup de patru cosași și, după ce le-a văzut coasele, li s-a adresat:

- Oameni buni, cât îmi cereți să-mi cosiți o bucată de pământ lungă de trei sute de metri și lată de cam zece metri ?

- Apoi domnule, ne dai câte cinci coroane, mâncare și o litră de țuică.

- Mă învoiesc, dar să cosiți ca lumea.

- Noi suntem pricepuți și nu ne batem joc de meseria noastră. Plata o vrem înainte, iar mâncarea la terminarea lucrului.

- Bine uite banii și pregătiți-vă coasele.

- Păi...

- Da, vom pleca de aici cosind.

- Aici ce să cosim?

- Drumul mare.

- Drumul mare.

Țăranii s-au uitat lung, nedumeriți unul la altul, au ridicat din umeri și s-au pus pe treabă, s-au așezat în linie și au început să „cosească” drumul mare.

Trecătorii de pe stradă s-au oprit să admire o altă ispravă de-a lui Ghiță Bona care mergea în urma cosașilor de la Ilova.

Ajunși în fața reședinței episcopale³ Ghiță Bona i-a oprit și le-a spus să-și bată coasele apoi să le ascută.

Când cosașii au început să-și bată coasele zgomotul fiind destul de mare a fost auzit ce vlădica Miron⁴ care a ieșit la fereastră să vadă ce se petrece în stradă.

- Ce faci aici dragă Bona ?

- Sărut dreapta preasfinției voastre. Ne iertați pentru gălăgia ce facem, dar terminăm de cosit în grabă.

- Bine, bine dar ce cosiți aici pe stradă?

- Curățim strada de buruieni ca să poată crește iarba bună și sănătoasă.

Vlădica a înțeles bine cele spuse, fapt ce l-a determinat să rămână la geam și să privească la noua ispravă a lui Ghiță Bona până la capăt.

Ajunși la colț, la prăvălia lui Bâlk, i-a oprit, a luat de la ajutorul său o față de masă pe care a așternut-o jos. A pus la mijloc o bucată mare de mămăligă, o felie de brânză și țuica promisă.

- Cu asta începem, vine imediat și tocana.

S-au așezat cu toții pe jos și, în frunte cu Ghiță Bona, au început să se înfrupte din bucate. Cum birtul lui Ghi-

terminare a urmat o discuție pe cât de amuzantă pe atât de plină de alte înțeleșuri.

- Bani v-am dat, mâncare și țuică v-am dat, cred că sunteți mulțumiți ?

- Da domnule, dar...

- Ce vrei să spui ?

- Apăi domnule să nu vă supărați pe mine, dar nouă ne place de dumneata că ești om de cuvânt, dar mă bate gândul să vă întreb dacă sunteți întreg la cap ?

Ghiță a zâmbit intuind că ilovenii lui nu au înțeleș ironia cu buruienile care sunt pe drumul mare.

- Oameni buni, sunt întreg la minte, buruieni sunt oamenii de la stăpânire și care ne vor răul. Pe ei trebuie să îi distrugem ca să trăim noi bine.

Nu știu ce și cât au înțeleș din gluma lui Ghiță Bona. Erau însă mulțumiți de plată, de mâncarea primită și de munca depusă fără prea mult efort. Și-au strâns coasele și după ce i-au strâns mâna lui Ghiță i-au spus:

- Domnule, noi plecăm mulțumiți și să știți că atunci când mai cresc buruieni venim cu bucurie să le cosim.

Ilovenii și-au pus coasele pe umăr și au plecat la crucea din piața mare așteptând să îi mai angajeze cineva.

Ghiță Bona i-a privit zâmbind mulțumit că a mai dat o lecție celor de la stăpânire arătând că nu sunt iubiți.

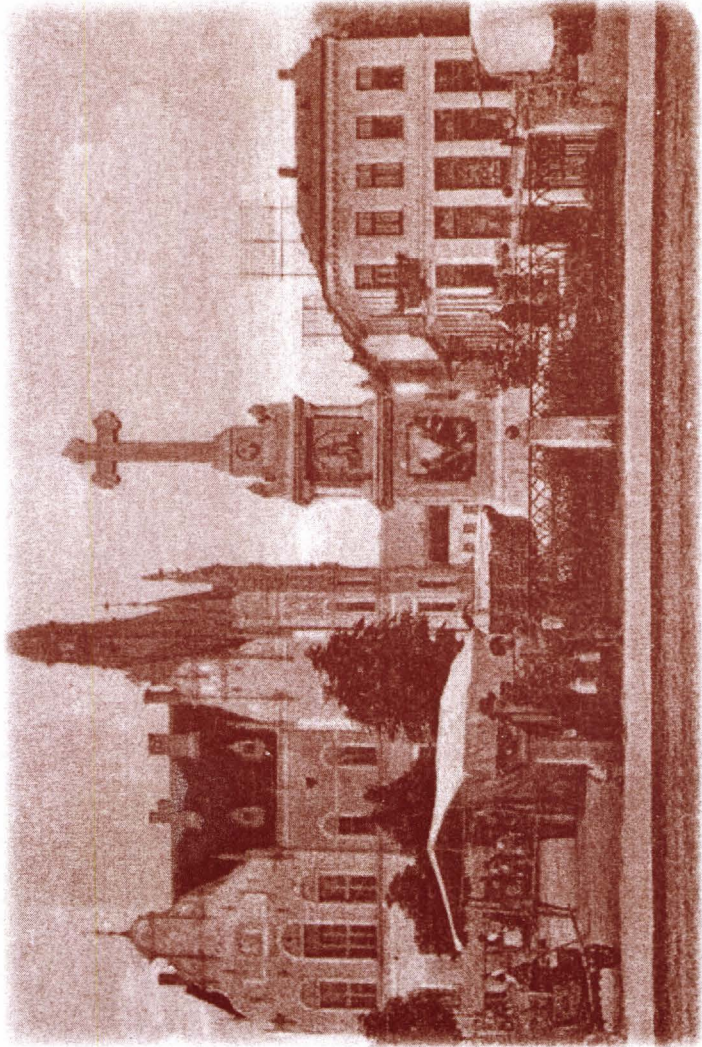
Trecătorii care au asistat la cele petrecute pe drumul mare l-au aplaudat cu căldură, unii din ei strigând „bravo Ghiță”.

Era argumentul prin care aveau la ideile lui Ghiță,

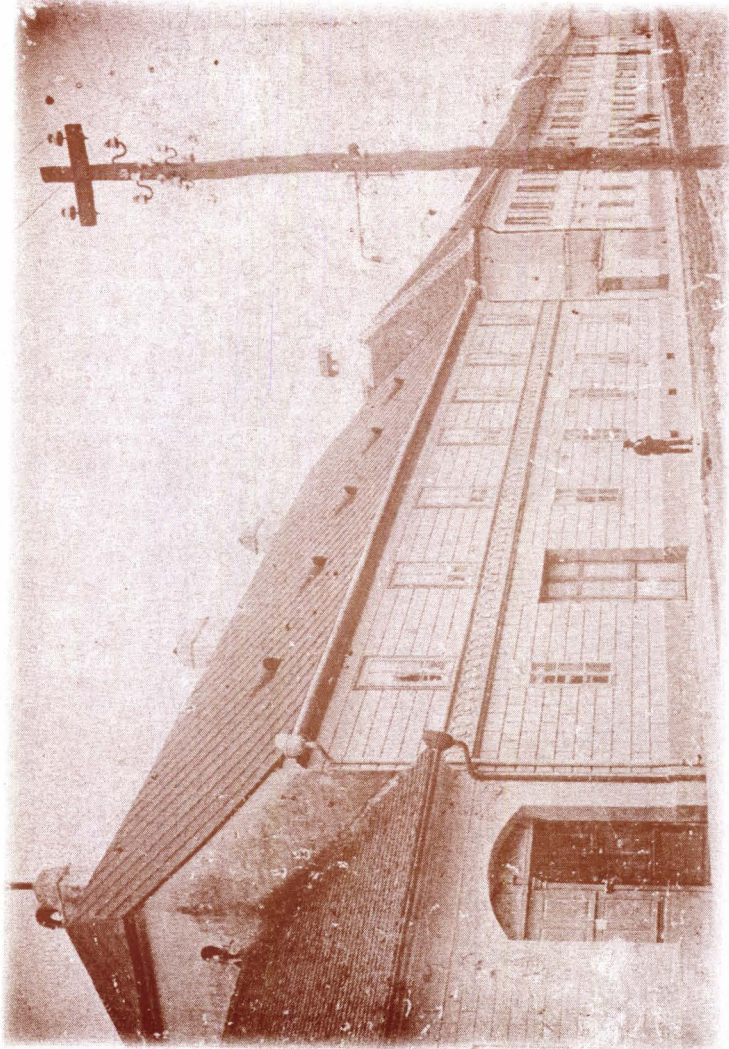
Era argumentul prin care aderau la ideile lui Ghiță, exprimându-și totala lor adeziune față de ceea ce a făcut.

NOTE

1. - Anexa 1
2. - Locuitori din satul Ilova, comuna Slatina Timiș
3. - Anexa 2
4. - Anexa 3.

Anexa 1. Crucea din Piața Primăriei

Anexa 2. Reședința Episcopiei din Caransebeș

Anexa 3. Episcopul de Caransebeş Miron Cristea

REUNIUNEA ROMÂNĂ DE CÂNTĂRI ȘI MUZICĂ DIN CARANSEBEȘ

Reuniunea Română de Cântări și Muzică din Caransebeș a fost a doua casă a lui Ghiță Bona. Vocile nu se armonizau numai sub bagheta dirijorului, coriștii au fost un tot unitar. Aici era adevărată școală unde se plămădea și se dezvolta sentimentul național și mândria de a fi urmaș al grănicerilor bănățeni.¹

Că Ghiță Bona s-a contopit cu activitatea corală ne-o demonstrează și faptul că pe verso copertii Statutului Societății a scris numele tuturor coriștilor.² Dorea, prin acest gest, ca peste ani să se știe de acest minunat cor.

Mândria de a face parte din corul reuniunii l-a determinat pe Ghiță Bona ca, la 8 iunie 1940, să-și aducă la cor, fiica, pe Sidonica, de la acea dată ea fiind membră activă a Societății. Cu acest prilej și Ghiță Bona a respectat tradiția ca membrii corului să își aducă fiii sau fiicele în rândurile veteranilor.

În cor Sidonica stătea lângă doamna Olga Sgaverdia, o voce de soprană demnă de admirat. Aceasta a învățat-o cum să interpreteze melodia „Doamne miluiește”.³

Pentru coriști era o mândrie să poarte pe piept insigna Reuniunii, ca și cum ar fi dorit să arate celor din jur că ei au calitate aparte.⁴

Aceeași mândrie o manifestau și bărbații destinați să ducă steagul Societății în diverse ocazii.⁵

Repertoriul corului era și el un factor de educație națională. Cântecul patriotice mențineau în sufletul lor și al ascultătorilor mândria de a fi român.

Aceste simțăminte și-au găsit locul în sufletul caransebeșenilor care participau în seara anului nou, în Dumineca Tomii, sau în alte sărbători.

Serile Crăciunului erau un prilej nespus de eficient pentru educația creștin-ortodoxă și pentru păstrarea tradițiilor moștenite din generație în generație.

Era o încântare să asculți colindele cântate la reședința episcopală, la casa dr. Cornel Corneanu sau la alte notabilități ale orașului, unde coriștii erau primiți cu căldură și răsplătiți pe măsură.

După ce terminau de colindat prin oraș, avea loc o altă tradiție ce se respecta cu strictețe. Coriștii se opreau la birtul lui Ghiță Bona unde bucatele erau îndestulătoare, iar cântecul și vinul fierț făceau să prindă zorile.

Familia aceasta a vocilor înfrățite trebuia să suporte și anumite greutăți impuse de vreme și vremuri. Spun aceasta deoarece pe lângă cotizația prevăzută de Statutul Societății, coriștii mai contribuiau lunar cu câte două coroane, iar iarna, în zilele de repetiție, aduceau fiecare câte două bucăți de lemne pentru încălzirea sălii care era în curtea Institutului Teologic și Pedagogic. La toate acestea se adăuga și faptul că erau obligați să-și cumpere costumele astfel ca, la concertele date să fie

admirați și prin ținuta impecabilă ce o purtau. Deplasările ce le făceau în afara orașului erau suportate de coști. Toate acestea mi-au fost povestite cu mult patos de către Toma Nimu care ținea să îmi spună și despre regimentul „papă lapte” (Regimentul 43 Infanterie din Caransebeș), numit așa deoarece atât dimineața cât și seara soldaților li se dădea câte o cană cu lapte.⁶

Au intrat în tradiție marile manifestări ce aveau loc în Dumineca Tomii. Era sărbătoarea căreia i se dădea o atenție deosebită și nu greșesc cu nimic când afirm că rivaliza cu ruga ce avea loc la Sf. Gheorghe.

Dumineca Tomii a anului 1914 a fost sărbătorită cu mult fast ce a avut un ecou nespus de mare în sufletul caransebeșenilor. Acest lucru s-a datorat faptului că în acel an Reuniunea Română de Cântări și Muzică a dăruit caransebeșenilor două zile în care seara au avut loc concerte extraordinare sub bagheta profesorului Antoniu Sequens.⁷

În prima parte au fost interpretate câteva melodii în prezența compozitorului lugojan Ion Vidu. Acesta asculta compozițiile sale cu lacrimi în ochi, iar la terminarea fiecărei execuție se ridica în picioare și aplauda, fapt ce i-a determinat ca și cei prezenți să facă același lucru.

Cele două concerte s-au încheiat cu reprezentarea operetei Crai Nou pusă în scenă la propunerea dr. Cornel Corneanu care era președintele Societății corale.⁸

Foaia diecezană a consemnat impactul ce l-a avut prezentarea operetei în sufletul celor prezenți în sală:

„La ridicarea cortinei ni s-a prezentat un aspect superb. În două coloane „fete și flăcăii noștri” îmbrăcați în costume originale românești - fetele în costume de pădureană și Tulgheș - privesc spre Crai Nou și îl binecuvântează cu un cântec admirabil. Corul se dovedește extrem de bine pregătit”.⁹

În alt număr al aceluiași ziar se face o descriere mai amănunțită a manifestărilor culturale, ca în final să facă o scurtă apreciere a soliștilor. Referindu-se la Ghiță Bona, care a interpretat rolul Ispravnicului¹⁰ ziarul consemna: *„Iar domnul Gheorghe Bona a redat bine tipul unui adevărat ispravnic timid și a stârnit mult haz cu vioiciunea-i cunoscută”.¹¹*

Articolul respectiv are un final plin de speranțe: *„Deie cerul, ca munca începută de corul nostru sub conducerea domnilor Sequens și dr. Corneanu să desăvârșească nădejtile ce le nutresc inimile nobile din Caransebeș și jur”.¹²*

Întregul ansamblu ne-a lăsat moștenire o fotografie care are mai multe conotații. În primul rând este o mărturie că în Caransebeș s-a pus în scenă opereta Crai Nou, iar în al doilea rând pe peretele din spatele coriștilor este tabloul „Lupta de la Călugăreni”. În al treilea rând, tabloul a fost pictat de Gheorghe Baba, la cererea dr. Cornel Corneanu contra unei sume de bani.¹³

La invitația făcută de Societatea corală „Doina” din Turnu Severin, conducerea Societății corale din Caransebeș trebuia să ia măsuri organizatorice deosebite.

Vlădica Miron Cristea a invitat la reședința episcopiei oamenii săi de nădejde ca să se sfătuiască și să ia măsurile ce se impuneau ca totul să fie la înălțime și pe placul gazdelor. Vlădica a propus ca în ziua de duminică 13 iulie 1919 să se officieze un parastas pentru eroii mehedințeni căzuți în luptele care au avut loc în zonă. Propunerea a fost primită cu multă căldură creștinească mai ales că, la începutul războiului generalul, caransebeșan Ioan Drăgălina a comandat trupele Diviziei I care a acționat în zona mehedințeană.

Ghiță Bona, prezent la acea adunare, s-a adresat celor prezenți spunând că susține toate cheltuielile de transport pentru membrii corului. S-a adresat apoi PSS Miron spunându că îi plătește transportul la clasa I. Cu un zâmbet senin episcopul i-a mulțumit pentru propunerea făcută refuzându-l spunând că locul lui este în mijlocul „turmei” pe care o păstorește.

Vestea plecării corului la Turnu Severin s-a răspândit cu repeziciune în oraș. Așa se face că mulți caransebeșeni au ținut să fie prezenți la vecinii lor dragi. La cei 40 de membri activi ai societății corale, s-au mai adăugat încă pe atâția, delegația fiind astfel destul de numeroasă.

Garnitura de tren a fost compusă din cinci vagoane de clasă, primele două fiind destinate corului și oficialităților.

Trenul s-a pus în mișcare vineri, 11 iulie 1919, la ora 12,00. Ajuns în stația Poarta trenul a zăbovit mai mult deoarece trebuia să i se facă o revizie iar locomotiva să ia apă. Acest lucru era în favoarea copiilor din

zonă care vindeau călătorilor fructe de sezon. Gingășia micilor gugulani îi determină pe călători să le cumpere produsele, astfel că la, plecarea trenului, copiii își numărau câștigul.

Seara, destul de târziu, trenul a ajuns la Orșova unde delegația caransebeșană a fost întâmpinată sărbătorește. Delegația a fost cazată la casele orșovenilor care i-a primit cu mult drag.

Mâine zi, la ora 15,00, trenul s-a pus în mișcare ca, după numai câteva ore, să ajungă la Turnu Severin unde primirea a fost pe măsură.

O ploaie de flori s-a revărsat asupra delegației caransebeșene, ca, apoi, cei prezenți să se pună în mișcare până în parc, la bustul împăratului Traian.

Seara, în grădina publică, în prezența unui numeros public, corul din Caransebeș a dat un concert mult apreciat și răsplătit cu aplauze.¹⁴

Din piesele de rezistență, la loc de frunte s-a situat cântecul „Negruța” compus de Ion Vidu. Ziarele care se editau la Turnu Severin au consemnat lăudabil melodia: *„Negruța” a dat nou prilej domnișoarei Olga Beuca să-și dovedească varietatea talentului său. Nu se putea alege o interpretare mai ideală pentru dulcea compoziție a maestrului Vidu. Domnul G. Bona a dovedit, în aceeași bucată, că este un tenor de forță, cu voce plăcută și cu mijloace puternice, de emoție publicul l-a răsplătit cu vii aplauze*”.¹⁵

A doua zi, duminică 13 iulie, a avut loc la catedrala Grecescu un parastas în memoria eroilor căzuți pe câm-

pul de luptă pentru împlinirea aspirațiilor naționale.

Un sobor de preoți în frunte cu PSS Miron Cristea au oficiat slujba de pomenire. Același ziar severinean avea să consemneze că: „*PSS Episcopul Miron Cristea într-o atmosferă de pietate și religiozitate a rostit o frumoasă cuvântare în memoria celor căzuți pe câmpul de onoare*”.¹⁶

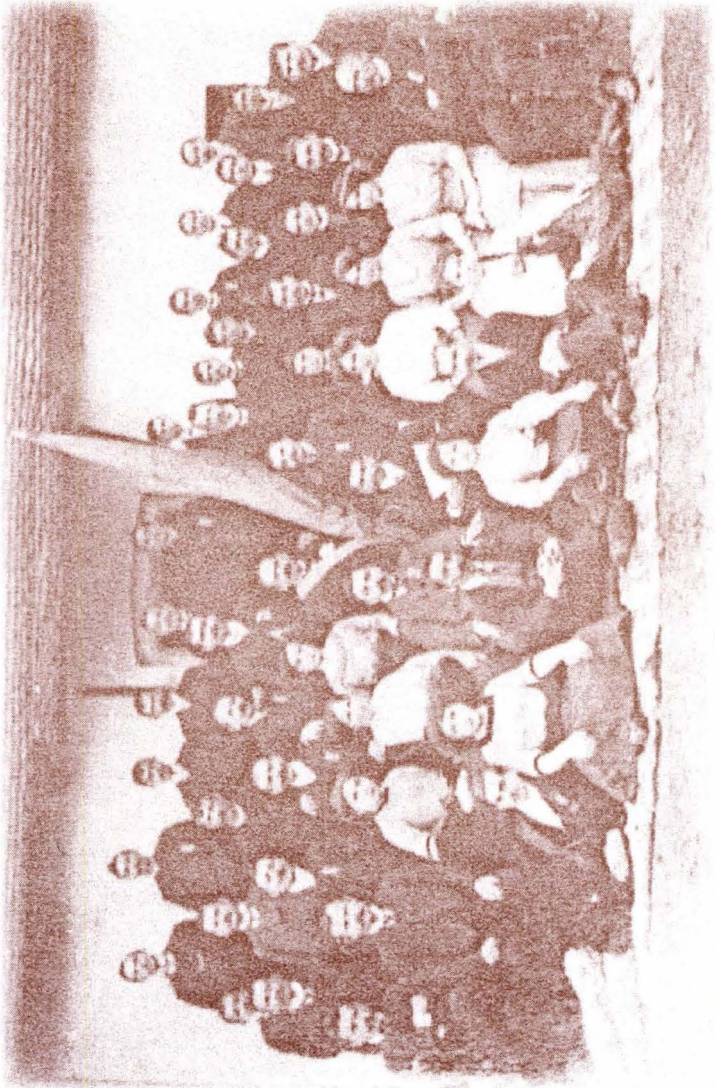
Pentru a aduce în actualitate acel pios moment, voi cita un fragment din cuvântare: „*Iată de ce în cadrul primei noastre conviețuiri pline de însuflețire, am ținut să prăznuim printr-un parastas festiv amintirea distinsului general (Drăgălina, fiul Caransebeșului, carele cu vitejie rară a apărat țara și neamul de dușmanul cotropitor, tocmai în aceste părți periclitare și expuse, precum și pe toți care atât pe câmpul de luptă cât și în lazarete și spitale au închis pentru totdeauna ochii, șoptind cu ultima lor răsufflare dorul ce ardea în pieptul lor mai puternic decât durerea cumplită a rănilor mortale, dorul lor și al tuturor <Trăiască România Mare>*”.¹⁷

În liniștea liturgică ce a pus stăpânire pe cei prezenți în sfânta biserică, Ghiță Bona a oferit părintelui paroh Petru Munteanu o fotografie de mari dimensiuni a Generalului Ioan Drăgălina.¹⁸

După realizarea unității naționale Societatea corală a avut activități din ce în ce mai puține, aceasta și datorită faptului că s-a schimbat conducerea care a impus o nouă organizare. Coriștii însă devotați credinței lor creștin-ortodoxe au activat în cadrul „Corului bisericii” din Caransebeș.¹⁹

NOTE

1. - Anexa 1
2. - Anexele 2-3
3. - Informația primită de la Sidonia Motolan, fiica lui Ghiță Bona
4. - Anexa 4
5. - Anexa 5
6. - Informație primită de la Toma Nimu, unul din cei vai vechi coriști
7. - Anexa 6
8. - Anexa 7
9. - Foaia diecezană, Caransebeș, Anul XXIX nr. 16 /1914 (în continuare FD anul și numărul ziarului)
10. - Anexa 8
11. - FD, Anul XXIX nr. 20/1914
12. - Ibidem
13. - Anexa 9
14. - Anexa 10
15. - Alarma Mehedințului, Turnu Severin Anul II, nr. 38/1919
16. - Ibidem
17. - FD, Anul XXXIV, nr. 21 - 22/1919
18. - Vezi nota 3
19. - Mai pe larg în capitolul „Ghiță Bona și Biserica”

Anexa 1. Corul Reuniunii de Cântări și Muzică din Caransebeș

STATUTELE
SOCIETĂȚII ROMÂNE

DE

CÂNTĂRI ȘI MUSICĂ

ÎN

CARANSEBES.

Berlin

CARANSEBES.

ȚIPĂRIIUL TIPOGRAFIEI DIERCSANE.
1887.

Anexa 2. Statutul Reuniunii

Juvenire de coristele din anul
1900. dela Reuniune sub
presedintele Velcu. ♣

Soprau

Mero Soprau

Alt

Belcota D	Aia Seraciu	Albulescu Tulcea. ♣
Tarsiu Helena ♣	Anita biblovan.	Sidoniu Anina ♣
Sicelărau Tulcea ♣	Măria Borlovan. ♣	Măria Rusets. ♣
Romănu Silvia ♣	cl. biblovan.	Silvia Stoianovici. ♣
Mariti Tismenarii.		Anica Galici.
Mariti Stoianovici.		
Paulina Laur. ♣		
Grina Iarvescu. ♣		
cl. Iarvescu. ♣		

fine

Coristele din anul 1907.

Pentru prepararea operi
Gavetaria Rusticane.
Presedinte Borlovan.

Soprau.

Mero soprau.

Alt

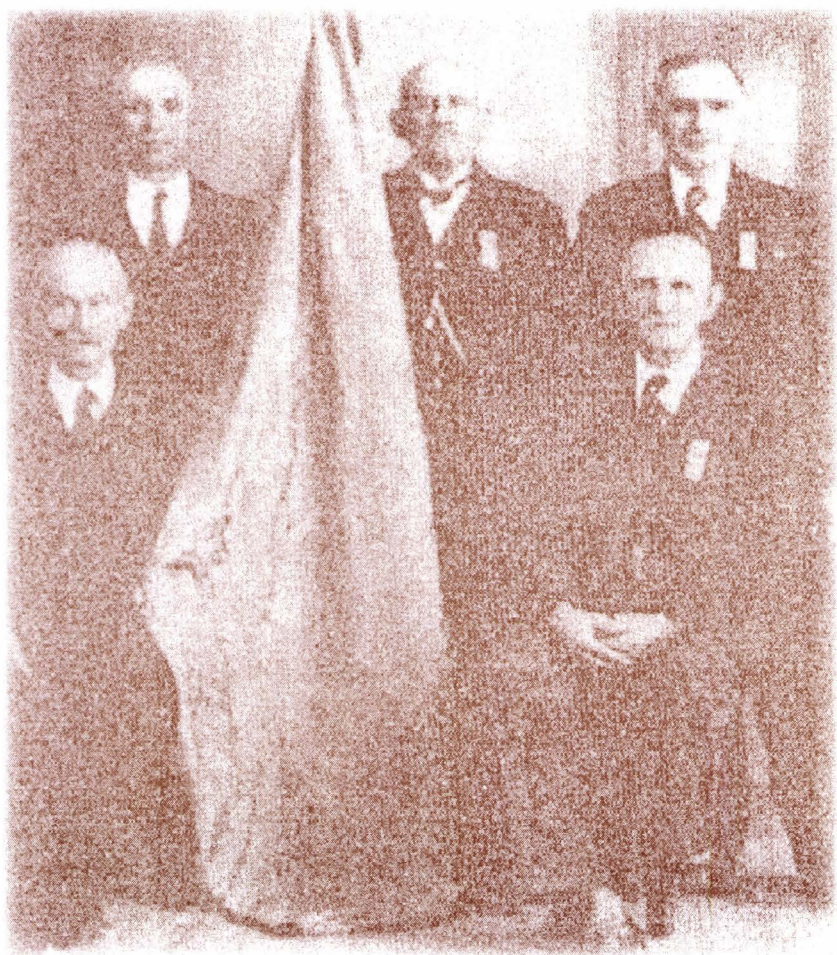
Lida Burdea.	Silvia Stoianovici.	Florică Lintu.
Fena Ionas.	Livia Lintu.	J. Borlovan.
cl. Borlovan.	Lina Iumanca.	Cal. Todorovici.
F. a. Bura.		Măria Galici.
Măti Stoianovici.		Mariti Ana ♣
Quirca Fara.		
Livia Galici.		
Arnelia Traut. ♣		
Fucretia Licia. ♣		
Lofi' Dora ♣		

fine

Anexa 3. Componenta corului Reuniunii caransebeșene

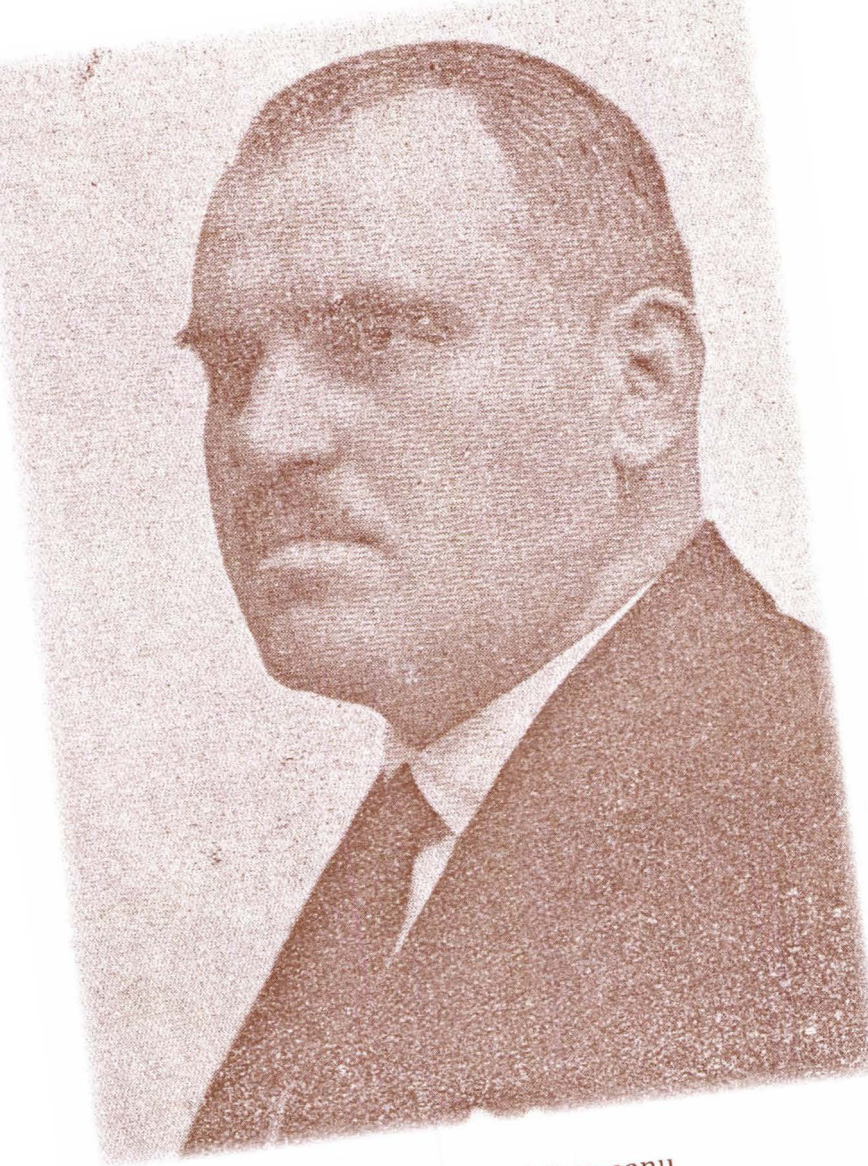
Anexa 4. Insigna Reuniunii corale din Caransebeș

Anexa 5. Stegarii Reuniunii corale din Caransebeș

Anexa 6. Prof. Antoniu Sequens

Anexa 7. Cornel Corneanu

Anexa 8. Ghiță Bona

Anexa 9. Coriști Reuniunii caransebene în opereta „Crai Nou”

PROGRAMUL

Concertului dat de „SOCIETATEA ROMÂNĂ
DE CÂNTĂRI ȘI MUZICĂ” DIN CARANSEBEȘ
la 12 Iuliu 1919 în Turnu-Severin.

1. G. Musicescu: „Concert la Nașterea Domnului”
2. G. Lamakin: „Pre tine te laudăm”
3. A. Sequens: „Îngerul a strigat”
4. I. Mureșianu: „Brumărelul” baladă cu soli (Dșoara Olga Beuca, d-l Vasile Ijac) și cu acompaniament la pian
5. G. Dima: „Mama lui Ștefan cel mare”, baladă cu soli (Dșoara Olga Beuca, d-l Emil Grădinaru) și cu acompaniament la pian

PAUSĂ

6. I. St. Paulian: „Trăiască România Mare”
7. C. Savu: „Dragostea dintâi” cu solo de sopran (Dșoara Adriana Țițoni)
8. I. Vidu: „Negruța” cu solo de mezosopran (Dșoara Olga Beuca) și de tenor (G. Bona)
9. I. Vidu: „Răsunetul Ardealului” cu solo de sopran (Dșoara A. Țițoni)
10. G. Dima: „Hora”, cu acompaniament la pian

Acompaniamentul la pian îl susține d-l profesor
de muzică **Antoniu Sequens**.

Dirigent: prof. **Petru Bancea**.

IMPRIMERIA JUDEȚĂ DE CARANSEBEȘ

Anexa 10. Programul Reuniunii la Turnu-Severin în 1919

GENERALUL BERTHELOT LA CARANSEBEȘ

Generalul Henri Mathias Berthelot a fost comandantul misiunii franceze în România în primul război mondial.¹ Românii l-au prețuit socotindu-l cetățean de onoare al țării.

Pentru meritele sale statul român i-a dăruit o suprafață de teren și castelul din comuna Fărcădiu (astăzi Berthelot) lângă orașul Hațeg.

La rândul său, generalul a iubit România cu care s-a contopit sufletește. Așa se face că, la 1 Decembrie 1918, când s-a împlinit actul Marii Uniri, generalul avea să spună că „*Sângele eroilor căzuți în luptele marelui Război să fie pentru tine, o, frumoasă Românie, sămânța de noi virtuți, în așa fel încât copiii tăi să fie mereu demni de părinții lor și gata să-și apere pământul sacru, atât de des invadat, dar în cele din urmă întregit prin efortul ultimelor generații*”²

Vestea, în anul 1924, că generalul francez va fi oaspetele Caransebeșului, au determinat oficialitățile să ia măsuri în consecință. Coriștii repetau seară se seară imnul Franței pe care îl vor cânta pe limba musafirului iubit. Orașul a fost împodobit cu ghirlande de verdeață, cu steagurile României și ale Franței, cu arcuri de triumf și covoare.³ O atenție deosebită a fost acordată clădirilor Primăriei, Comunității de Avere (astăzi Grădinița Nr. 2 cu program prelungit) și Gării.

Sâmbătă, în 20 septembrie 1924, când a fost anunțată vizita oficială a personalităților (generalul Berthelot, ministrul Alecu Constantinescu și Cipăianu, precum și membrii societății „Progresul silvic”, în total aproximativ 400 de persoane) autoritățile caransebeșene erau prezente în gară, mult public, alături de care era și Reuniunea de Cântări și Muzică făcând o surpriză atât mușafirilor cât și caransebeșenilor prezenți în gară.

În așteptarea trenului oficial, Ghiță Bona a devenit din ce în ce mai agitat. La un moment dat a plecat din mijlocul coriștilor și, cu o birjă, s-a dus în oraș de unde s-a întors cu un pachet de lumânări. A aranjat cu șeful gării să oprească vagonul în care era generalul exact în fața corului.

Când trenul venit de la Lugoj s-a oprit, cum a fost înțelegera, coriștii au intonat imnul Franței în franceză iar fiecare corist avea în mână câte o lumânare aprinsă. Efectul a fost exploziv. Generalul a coborât din tren, s-a dus în mijlocul coriștilor, a luat două coriste de braț și a cântat împreună cu aceștia imnul țării sale.

A fost un gest superb pe care numai Ghiță Bona putea să îl facă.

După acest moment feeric au urmat urările de bun venit rostite de Dr. Cornel Corneanu, prefectul județului⁴, Friederich Pauk, primarul orașului⁵, colonelul Petru Dobriceanu, comandantul garnizoanei⁶ și Ilie Orzescu, președintele Comunității de Avere.

A răspuns la urările respective generalul Berthelot, care a mulțumit pentru primirea călduroasă și plină de

surprize de care a avut parte.

Oaspeții și autoritățile s-au deplasat în oraș însoțiți fiind de o mulțime de tineri călare îmbrăcați în costume naționale. Pe tot drumul parcurs în oraș oaspeții au fost întâmpinați cu aplauze din partea populației care presăra flori în fața lor.

Autoritățile au invitat oaspeții în localul Comunității de Avere care, la intrare, a avut un arc de triumf confecționat din ramuri de brad, stejar și multe flori.

În saloanele restaurantului Pomul Verde, pregătite cu mult gust, oaspeții au avut parte de o masă festivă. La masă, pe lângă oficialități a mai participat și PSS. Filaret Musta.

În toastul său, ministrul Alecu Constantinescu, s-a adresat generalului spunându-i că „poporul român știe să arate recunoștință marilor săi binefăcători”.

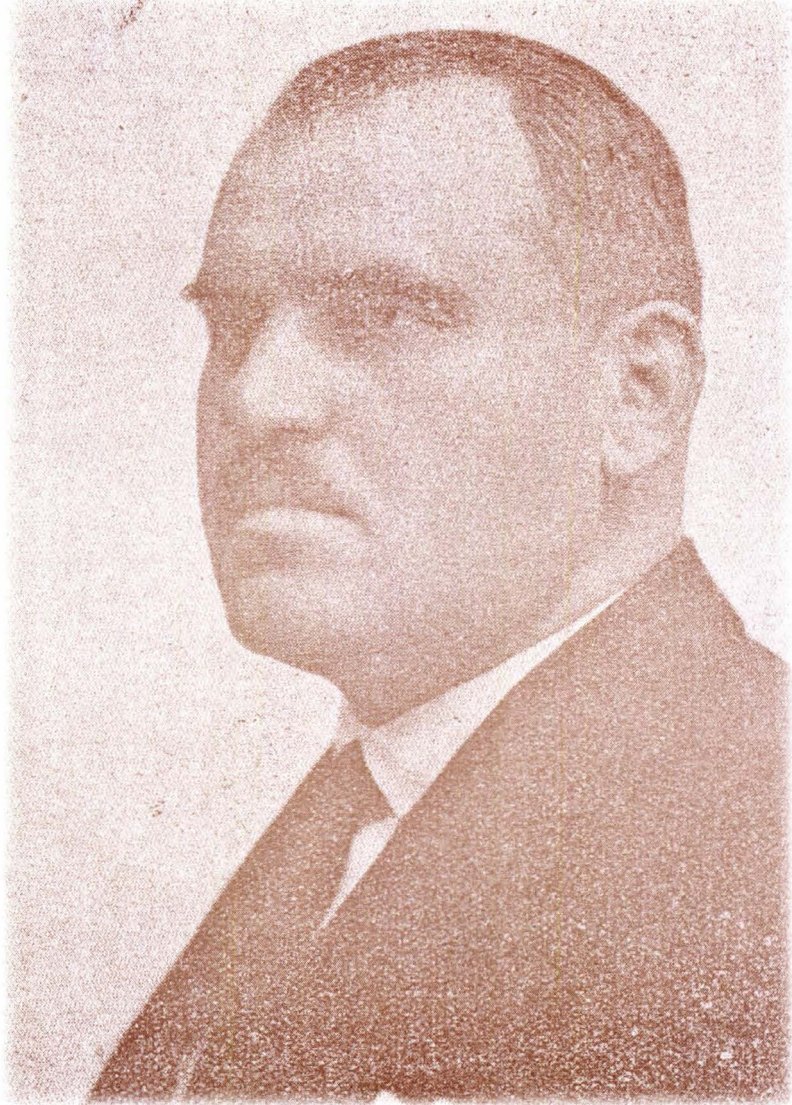
Urarea ministrului a fost răsplătită cu ropote de aplauze, fapt ce l-a determinat pe general să se ridice și cu cupa de șampanie în mână să mulțumească pentru călduroasa primire ce i s-a făcut la Caransebeș.

NOTE

1. - Anexa 1.
2. - Citat luat de pe internet.
3. - Foaia Diecezană, Caransebeș, Anul XXXIX, Nr. 37/1924.
4. - Anexa 2.
5. - Anexa 3.
6. - Anexa 4.

Anexa 1. Generalul Henri Mathias Berthelot

Anexa 2. Dr. Cornel Corneanu

Anexa 3. Friederich Pauk primar al oraşului
Caransebeş 1918-1928

Anexa 4. Col. Petru Dobriceanu comandantul garnizoanei
Caransebeş

INEVITABILUL SFÂRȘIT

O boală nemiloasă l-a țintuit la pat prevestindu-i inevitabilul sfârșit.

O chema pe Sidonica la patul său de suferință și o ruga să îi povestească ce mai este nou în oraș, iar în preajma Crăciunului cântau împreună colinde. Era cuprins de emoții și cu lacrimi în ochi când asculta grupul de țigani din cartierul Pipirig care cântau nespus de duios, fapt ce l-a determinat pe Ghiță Bona să îi îndrăgească foarte de mult. Ținea ca aceștia să îi cânte „As-ta-i seara, seara mare”. Și cum colindătorii îi cunoșteau preferințele i le îndeplineau, chiar dacă Ghiță îi ruga să repete anumite colinde de mai multe ori. La plecare Ghiță avea grijă să le răsplătească osteneala și conștiințiozitatea cu bani, bucate și prăjituri.

Prietenii nu l-au uitat și se rânduiau în așa fel ca, în fiecare zi, să fie cineva lângă patul său. De ziua sa de naștere nu a venit nimeni. Devenise agitat și puțin nervos. Avea o durere în suflet deoarece soția s-a pregătit să primească musafirii ca de obicei, iar aceștia întârzi-au să vină. Se înserase bine și la geam sau la poartă nu a bătut nimeni.

Liniștea ce îl tulbura s-a risipit în momentul în care de afară se auzea corul al cărui membru activ a fost.

Interpretau melodiile în care Ghiță Bona a fost solist: „Răsunetul Ardealului”, „Răsunetul la Crișana” și bineînțeles „Dorul înstrăinatului” precum și alte cântece de veselie sau doine bătrânești.

După ce corul a terminat serenada, Ghiță a rugat-o pe soție să îi invite înăuntru unde aceștia au sărbătorit ziua de naștere a prietenului lor așa cum se cuvine. Prietenii de-o viață l-au dus în brațe și l-au așezat la masă în mijlocul lor. Mâncarea și băutura erau pe săturate, cum nesfârșite erau cântecele executate. O dâră de lacrimi se prelingea pe fața lui. Era mâhnit că nu mai poate fi alături de membrii corului cu care a cutreierat tot Banatul, Turnu Severin și alte locuri pitorești.

Când boala s-a agravat prietenii l-au vizitat zilnic până când Ghiță Bona a trecut la cele veșnice.

Pe poarta casei a fost pus ferparul ca toți prietenii și cunoscuții să știe că Ghiță Bona nu mai este.¹

Familia îndoliată a primit o mulțime de scrisori de condoleanțe printre care au fost: Dr. Dimitrie Novăcescu, Ing. Ștefan Bornuz, Av. Nicolae Postelnicu, Dr. Vasile Lăzărescu și mulți alții.

M-am oprit la condoleanțele trimise pe cărțile de vizită ale profesorului Sabin Evuțeanu: *”Deplâng cu Dumneavoastră moartea neuitatului nostru Ghiță Bona, om de omenie și Român cinstit. Dumnezeu Bunul să-l aibă aproape de sine, iar pe Dumneavoastră să Vă mângâie în marea durere”*² și a lui Gheorghe Lăbonțiu, doctor în

drept, președinte al Curții de Apel în grad de Consilier de Curte de Casație și Justiție: *Vă rog să primiți cele mai adânc simțite sentimente de durere și respect cu prilejul trecerii la cele eterne a mult iubitului dumneavoastră soț, care mi-a fost și mie un bun și iubitor prieten pe care l-am stimat întotdeauna. Bunul Dumnezeu să vă mângâie și sufletul lui bun să-l așeze între cei dreapți și buni*"³

Când, în curtea casei, s-a săvârșit ultima slujbă și s-a așezat capacul sicriului, a avut loc un moment care i-a zguduit pe cei prezenți.

Dirijorul corului, preotul Petru Bancea⁴ a venit de la Apateu⁵ să-și vadă prietenul. Ajuns în curtea casei a strigat: „Nu-l acoperiți, vreau să îmi iau rămas bun de la el”. S-a apropiat de sicriu, l-a sărutat pe frunte apoi s-a adresat familiei îndurerate „Dumnezeu să-l odihnească-n pace” și, conform tradiției creștinești, a dat familiei o lumânare.

Până la cimitir au fost făcuți stâlpi la răscrucea drumurilor și la locurile care i-au fost dragi lui Ghiță Bona.

În fața gropii din cimitir, Dimitrie Sgăvârdea⁶, un bun prieten al defunctului a rostit un cuvânt de adio.

Pentru frumusețea amintirilor și duioasele cuvinte rostite, am găsit de cuviință să pun la dispoziția cititorilor câteva pasaje care au trecut în uitare:

„Un dangăt duios de clopot, ca un preludiu de tristețe ne vestește trecerea la cele eterne a lui ne-nea Ghiță Bona, stâlpul de totdeauna și dirijorul de ocazie al „Societății române de cântări și muzică din Caransebeș”

Deși boala, care-l îmbrățișase mai demult, ne-a prevestit asupra deznodământului fatal, totuși la prima veste nu-i puteam da crezare.

Vlăstar al unei familii vechi grănicerești din acest oraș, din frageda-i copilărie și până mai acum câteva luni de zile, a pășit regulat pragul bisericii străbune, venea să laude pe Domnul cântând în cor.

Păstrător al datinilor strămoșești nu s-a sfiit nici la etatea mai înaintată de a se alătura vestitorilor cu „Steaua Domnului”, „Colindătorilor” și chiar „Pițărăilor”⁷ de la sărbătorile Crăciunului, iar la Paști îl vedeam în mijlocul copiilor care, cu oul roșu între degete, așteptau să dea cu „creițarul”⁸

Dar inima sa a fost concrecută cu Societatea de cântări și muzică din acest oraș...

Sub cutele stindardului la 1 Decembrie 1918, cu steagul societății noastre în mână, îl văd urcând în cetatea lui Mihai Viteazul.

Stând împietriți în fața mormântului deschis, fiorii morții ne cuprind, genunchii ni se înmoaie și lacrimi de jale ne înrouează genele, când ne gândim că ieri a fost cu noi, iar astăzi năprasnica coasă a morții l-a răpit dintre noi, de prea timpuriu, la o etate când mai putea aduce prețioase servicii societății care tocmai acum are mai multă nevoie...”⁹

Marmura rece care îi străjuiește mormântul atenționează vizitatorii cimitirului că acolo zace un om care a avut multă căldură în inima lui.¹⁰

NOTE

1. - Anexele 1 și 2
2. - Anexa 3
3. - Anexa 4
4. - Anexa 5
5. - Localitate în județul Arad
6. - Anexa 6
7. - Colindători care prevestesc Nașterea Domnului
8. - Monedă austriacă, submultiplul coroanei
9. - Anexa 7 Foaia Diecezană, Caransebeș, Anul LVI,
nr. 11/1941, 10. - Anexa 8

Cu inima zdrobită de durere anunțăm tuturor rudeniilor și cunoscuților, încetarea din viață a iubitului nostru soț, tată, frate, ginere, cumnat și unchiu

Gheorghe Ghiță Bona

comerciant

Întâmplată după lungi și grele suferințe, Duminică 9 Martie a. c. la ora 3 p. m. dându-și sufletul lui nobil în mâinile Creatorului, în etate de 62 ani.

Rămășițele pământești ale fericitului în Domnul se vor așeza spre veșnică odihnă, Marți 11 Martie a. c., la orele 3 p. m., în cîmîtîriul ort. rom. din loc.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvîntată!

Caransebeș, la 9 Martie 1941.

Maria Bona
soră,
Sidonia Novac
soacră.

Cornelia Bona
sora,
Sidonia Bona
fiică.

Florica Im
cumnată,
Gheorghe Im
nepot.

Tip. „Diecezană” Caransebeș.

ROUMANIE ROMANIA ROMANIA
CERTIFICAT DE DECES
 CERTIFICAT DE DECES / DEATH CERTIFICATE

Seria DS Nr. 313525
 Serie/Series No./Nrn.

DATE PRIVIND DECEDATUL

Dates concernant le décès /
 Data concerning the deceased

Cod Numeric Personal

Code personnel/Personal number S A A L L Z Z N N N N N C

Numele de familie Nom/Surname		BONA			
Prenumele Prenom/First name		GHEORGHE			
Sexul Sexe/Sex	BĂRBĂTESC	Data nașterii Date de naissance/Date of birth	Anul Year	Luna Month	Ziua Day
		1878	decembrie	18	
Locul nașterii Lieu de naissance/ Place of birth		Localitatea / Localité/Place CARANSEMEȘ			
Domiciliul Adresse/Address		Localitatea / Localité/Place CARANSEMEȘ			
Data decesului Date du décès/Date of decease		Locul decesului Lieu du décès/Place of death			
A / Y	L / M / M	Z / D	Localitatea / Localité/Place		Județul / Département/County
1981	05	M	CARANSEMEȘ		CARANSEMEȘ

DATE PRIVIND PĂRINȚII / Dates concernant les parents / Data concerning the parents

TATA Père/Father	Numele de familie Nom/Surname	BONA
	Prenumele Prenom/First name	GHEORGHE
MAMA Mère/Mother	Numele de familie Nom/Surname	BONA
	Prenumele Prenom/First name	ANA

Act de deces nr. 54 din 11 martie 1981
 Acte de décès no /
 Demise document nro
 enregistré et
 enregistré at
 Mentioni /
 Mentions / Mentions

de / floor (ous, ans, ani / jours, mois, années / day, month, year)
 Localitatea / Ambassade / Consulat /
 Localitate / Ambassade / Consulate /
 Localitatea / Ambassade / Consulat /
 Localitate / Département / County

GEORGETA BORZA
OFITER DE STARE CIVILA

Signature
 Signature

Elaborat de
 Délivré par/issued by

Primăria Municipality CARANSEMEȘ

Data
 Date/Date 20.10.2021

Anexa 2. Certificatul de deces

Sabin Evuțianu
Inspector general în Inv. secundar

Timișoara III,
Str. Gen. Moșoiu 15

11. III. 1941

Deplâng cu durere moartea
neuitatului nostru Ghită Bona,
om de onoare și Români cinstiți.
Dacă fruntea să-l aibă aproape
de tine, iar pe Dumnezeu să-l
mângâie în marea durere.

S. Evuțianu

Anexa 3. Scrisoare de condoleanță trimisă
și de prof. Sabin Evuțianu

George Lăbontiu doctor in drept

Președinte de Curte de Apel in grad de

Consilier de Curte de Casație și Justiție i. r.

Vă rog să primiți cele mai adânc simțite sentimente de durere
și regret din prilejul trecerii la cele eterne a mult iubitului *Staske*
soț, care mi-a fost și mie un bun și iubit prieten pe care l'am ști-
mut în *Soldanua Bănuș* să vă înmăgăie *Timișoara*
și sufletul lui bun să-l așeze între 11 Str. 3 August No. 3 etaj 11.
Cei drepti și buni.

Anexa 5. Pr. Prof. Petru Bancea

Anexa 6. Dr. Dimitrie Sgăvârdea

† Gheorghe Bona

Săptămâna trecută a pășit pragul lumii de dincolo Ghița Bona, un român vârnăc, cunoscut în largi cercuri cu spiritul său viu, cu umorul său săntos.

Ghița Bona a făcut parte din „Societatea Română de cântări și muzică din Caransebeș”. În vremurile grele de astuprire străină cu cântecul sale societatea aceasta, celebra *reuniune* de alături, a dus faima orașului nostru departe, ducând în același timp vraja și frumusețea graiului și a cântecului românesc.

La groapa deschisă a decedatului, pion vârnăc, dl consilier referent eparhial Dimitrie Sgaverdia — președintele societății — a rostit următoarea cuvântare:

Falnică asistență,

Un dangăt duios de clopot, cu un preludiu de tristete ne vestește trecerea la cele eterne a lui nenea Ghița Bona, stâlpul de todesuna și dirijorul de ocazie al „Societății române de cântări și muzică din Caransebeș”.

Deși boala, care-l îmbrățișase mai de mult, ne-a prevenit asupra desnodământului fatal, totuși la prima veste nu-i puteam da crezare.

Și iată acum stă totuși în mijlocul nostru, fără glas și fără putere, căci gura lui, care altă dată a produs atâtea veselie, astăzi e închisă pentru todesuna. Huzul glasului lui, care olinosă intona atâtea melodii atrăgătoare, se aude acum de departe, și glasul său a amuțit în Picioarele sale, care nu de mult, încercase ritmul unei „hore” sau „ardelene” astăzi stau înțepenite, mai reputețioase decât umbra!

Vânjos mai mult cu sufletul decât cu trupul, a fost vecinic tânăr și volos. Deși o boală ascunsă l'a reținut mai mult departe de societate, totuși sufletul său tineresc nu l'a lăsat în lăncezire! Astfel la apusul anului 1940, în seara de Șilvestru, îl vedem alături de coriștii săi iubiți, cântând prohodul anului, ce se ducea în neant!

Viaștar al unei familii vechi grănierești din acest oraș, din frageda copilărie și până mai acum câteva luni de zile, a pășit regulat pragul bisericii, — nu numai la alegeri, — ci aproape în fiecare Duminică și sâmbătoare.

Venea să laude pe Domnul, cântând în cor; iar în vacanța mare, să cânte câte o priceasnă, sau un irmos cu multă măestrie.

Și când n'a mai putut să cânte cu corul său totuși n'a încetat de a preamăni pe Domnul, căci din fețel său, de dinaintea eritropilor, pe Ghița Bona l'a auzit todesuna secundând pe cei ce cântau.

Vecinic activ în treburile obștești îl vedem permanent ca membru al consiliului parohial al bisericii noastre, dar cu aceeași ardoare de mai bine la parte în diferite timpuri în consiliul comunal; iar mai recent în consiliul și adunarea Comunității de avere a grănicilor săi iubiți!

Păstrător al datinilor strămoșesti nu s'a sfiit nici la etatea mai înaintată de a se alătura vestitorilor cu „Steaua Domnului”, „colindătorilor” și chiar „pitărilor” dela sărbătorile Crăciunului; iar la Paști îl vedem în

mijlocul copiilor, cari cu oul roșu între degete, așteptau să dea cu „creitarul”

Fire veselă, înzestrată cu o cultură autodidactică, sprâjnă de o minte naturală foarte dezvoltată, știa să se facă placut în orice societate mai ales prin gumele și anecdotele sale, plasate cu mult spirit.

Dar inima sa a fost congrescută cu Societatea română de cântări și muzică din acest oraș, societate, pe care a servit-o ca înimeni altul timp de aproape o jumătate de veac. Aici a fost mediul lui! Aici a crescut el, aici și-a petrecut anii tinereții sale și tot aici l-a ajuns și bătrânețea, pe care n'a voit s'o cunoască nicidecum!

Sub cutele stindardului acestei societăți, care a ținut apăsă faclia românismului pe aceste meleaguri timp de aproape 70 ani, îl vedem în 1905 la Craiova ca un cramic al unității noastre naționale ducând în corul societății julea noastră a celor însușiți fraților liberi; și în 1906 cântând în arenele române din București.

Cu sentimentul cald al tobirii de neam, cu dorul de a vedea pe frații săi Bănățeni și Ardeleni eliberați cu o zi mai înainte de sub jugul milenar al asupritorilor de ieri, cu încrederea neclintită că odată totuși trebuie să apară ziua praznicului celui mare al unității naționale, la 1 Dec. 1918 — cu steagul societății noastre în mână — îl vad urcând în celata lui Mihail Viteazul: în Alba-Iulia, ca după cele suferite să strige din largul pieptului său: „Vrem unirea cu țara mamă pe vecie și fără condițiuni!”

Cu aceeași însuflețire iată-l în 1919 cu corul, care însoția la Târnă-Severin pe fostul nostru episcop, prea fericitul Patriarh Miron, iar în 1921 din nou în Craiova, spre a desăvârși unitatea noastră suferită cu frații din vechiul Regat, culegând lauri și storând admirajia cu frumosele noastre cântec bănețenești.

El a fost pretutindeni cu noi, unde a palpat iubirea față de cântecul românesc și a pulzat măcar ca o lițăire sentimental național, pentru care în zilele, când alții se ascundeau după deget, el nu s'a silit să înfrunte zidurile reci ale temeiile maghiare.

Și acestea toate numai din dragostea neamului, ce o avea față de această societate!

Deacea noi vom simți golul ce-l lasă la această societate pentru că se ivesc sufletele, cari să se dedice atât de mult pentru o instituție ca a noastră, care oferă mai puține beneficii și mai multe jertfe!

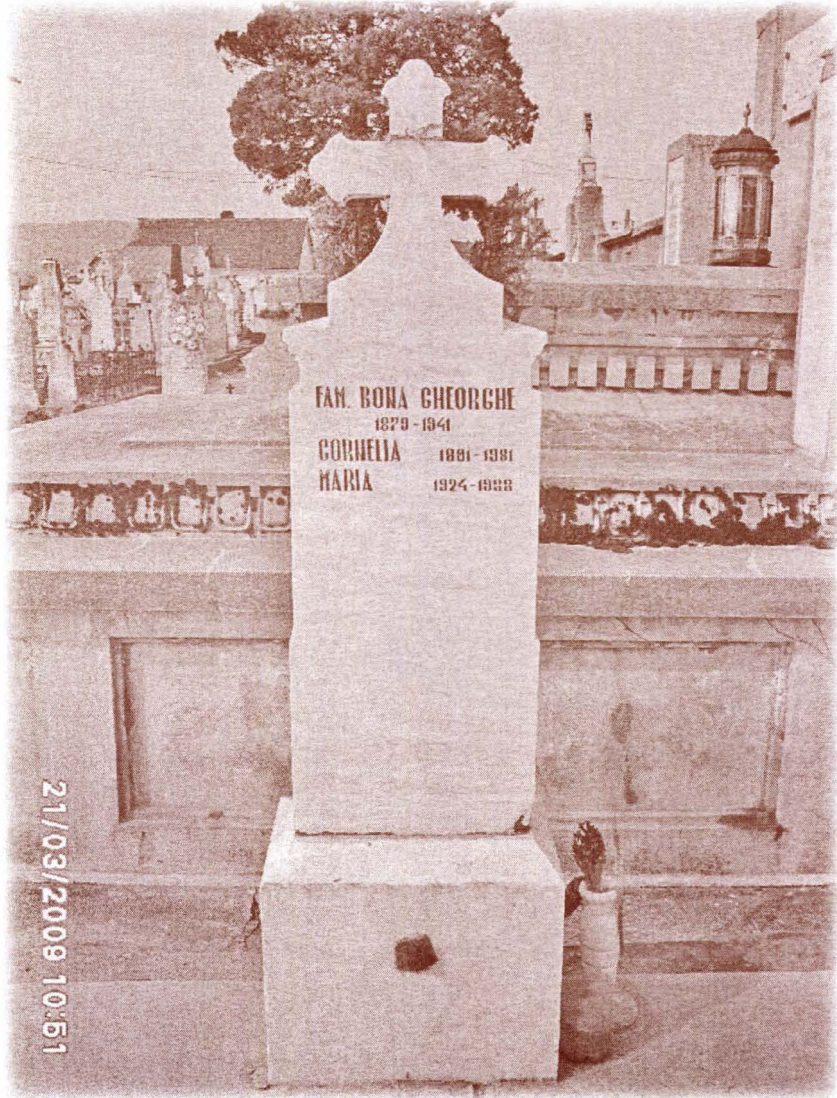
Stân! Impetrij în fața mormântului deschis, flori morții ne cuprind, — geocuhii ni se înclină și lacrimi de jale ne inrourează genele, când ne gândim, că ieri a fost cu noi, iar azi năpruznică coasă a morții l'a rapit dintr-un noi, prea de timpuriu, la o etate când mai putea aduce prețioase servicii societății, de cari toamă acum are mai multă nevoie!

La început de primăvară, când toata natura renaște, tu apuci între cele patru scânduri, după o viață de activitate și cu conștiința împăcată, că cu talantul primit, roade însușite ai adus!

Deaceia mergi în pace, căci fericită este calea, pe care mergi astăzi, căci tu s'a gătit fie loc de odihnă lângă prețioși tăi iubiți: Achim Alionțiu, Marcu Herișă, Ion Nimu, Lăc Sporea ș. a. cari toți acum ies întru întâmpinarea ta!

Fie-ți somnul lin și amintirea în veci neuitată!

Anexa 7. Necrolog apărut în Foia diecezană

Anexa 8. Crucea familiei Bona din Cimitirul Sf. Ioan din Caransebeș

MULȚUMIRI

Este de datoria mea să mulțumesc și pe această cale celor care m-au ajutat moral și material ca prezenta carte să vadă lumina tiparului.

Apariția a fost posibilă grație domnului dr. Adrian Ardeț, directorul Muzeului Județean de Etnografie și al regimentului de Graniță din Caransebeș, care a găsit fondurile necesare tipăririi.

Aceleași călduroase mulțumiri adresez:

Doamnelor: Dr. Rodica Mihăiescu, Dr. Doina Ularu, Dr. Maria Gherguța, Diana Țârdea, Cornelia Vlaicu, Carmen Marusianici și Simona Dorca.

Domnilor: Primar Ing. Ion Marcel Vela, Dr. Marian Gașpar, Dr. Ioan Cojocaru, Ing. Ioan Tăbugan. Ing. Ioan Caraibot, Ing. Marius Sârbu, Ing. Cristian Frențiu, Col. (r) Nicolae Niculicea, Doru Călina, Mircea Lepădatu, Ionel Buda, Dorin Tudoroniș și Doru Bălășoiu.

Familiilor: Anca și Eugen Munteanu, Elena și Silviu Avram, Irina și Nicolae Preda, Liliana și Ionel Roșca, Daniela și Niky Șuvăgău, Mărioara și Silviu Galescu, Alina și Șandor Panko.

În mod cu totul deosebit adresez călduroase mulțumiri colectivului Tipografiei NAGARD din Lugoj: domnului Ing. Simion Nemeș, doamnelor Mioara Ghenghea și Lucia Dejan, domnilor Ioan Iftode și Ing. Sorin Cârstoiu, precum și personalului tehnic din tipografie pentru strădania cu care au lucrat la prezentul volum.

Autorul

CUPRINS

Argument	5
Din partea autorului	7
Familia lui Ghiță Bona	13
Ghiță Bona și Biserica	25
Dorul înstrăinatului	35
Cosașii	45
Reuniunea Română de Cântări și Muzică	53
Generalul Berthelot	71
Inevitabilul sfârșit	79

Tipar executat la tipografia FEDPRINT S.A.
Sucursala Lugoj, Strada Timișoarei nr. 127,
Tel./Fax: 0256-350560
www.fedprint.ro

“Pe aceste două temelii se sprijină mărirea tainică a unui neam: amintirea totdeauna vie a trecutului și conștiința datoriei împlinite de toți și în fiecare clipă.” Aceste cuvinte aparțin marelui istoric Nicolae Iorga. Prin subiectul abordat în această carte, Liviu Groza, omul pe care-l cunosc de 35 de ani, și a cărui prietenie mă onorează, îndeplinește ambele criterii: are și conștiința datoriei împlinite (dacă s-ar mai pune problema) și, prin apariția acestei cărți, scoate la lumină biografia unei personalități caransebeșene pe tărâm muzical și nu numai, din perioada Marii Uniri.

Gheorghe Bona este personalitatea care, chiar dacă nu a avut vreo funcție de răspundere, prin atitudinea sa, prin activitatea sa, putem spune că a scris istorie. Ori, prin prezentarea biografiei acestui om, Liviu Groza face un act de dreptate, de justiție, pentru că istoria este nedreaptă cu oamenii, deoarece ea consemnează doar evenimente importante sau de excepție.

Foarte bine documentată, dar, în același timp, ușor de citit, cartea se adresează în special publicului larg, dornic de a-și cunoaște trecutul, de a-și cunoaște străbunii.

IOAN IFTODE

ISBN: 978-606-592-160-3